

- 3** Χαιρετισμός του Πρύτανη του ΑΠΘ
- 5** Χαιρετισμός Δημήτρη Γ. Χατζηχρήστου
- 7** Τι είναι η σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία
- 8** Γιατί είναι σημαντική η Σεξουαλική Υγεία
- 9** Ποιοι κινδυνεύουν να εκδηλώσουν σεξουαλική δυσλειτουργία;
- 10** Μπορούμε να προλάβουμε ή να αντιμετωπίσουμε τα σεξουαλικά προβλήματα;
- 11** Πώς μπορούμε να προάγουμε τη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία;
- 12** Σκοπός του ΚΕ.Σ.Α.Υ.
- 13** Δίκτυα & Συνεργασίες
- 14-15** Ποιοι στηρίζουν το έργο του ΚΕ.Σ.Α.Υ.
- 16-17** Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση
- 18-19** Ανοιχτή τηλεφωνική γραμμή επικοινωνίας
- 20-27** Εκδηλώσεις
- 28-29** Γραφείο Εκπαίδευσης
- 30-31** Κλινικά φροντιστήρια
- 32-33** Αγωγή ειδικά για νέους
- 34-35** Γραφείο Έρευνας
- 36-37** Τι είναι το Ι.Μ.Ο.Π.

Χαιρετισμός του Πρύτανη του Α.Π.Θ. για τα 10 χρόνια του ΚΕ.Σ.Α.Υ.

Με μεγάλη χαρά και ιδιαίτερη θεσμική ικανοποίηση χαιρετώ το έργο, την ποιότητα της προσπάθειας των στελεχών, και την πληρότητα των υπηρεσιών που προσφέρει στον άνθρωπο, το Κέντρο Σεξουαλικής και Αναπαραγωγικής Υγείας. Δέκα χρόνια αδιάλειπτης παρουσίας και διαρκώς συσπαστικότερης προσφοράς, είναι ένας σταθμός για οποιονδήποτε φορέα και θεσμό. Η δεκαετία αποτελεί ευκαιρία για αποτίμηση των πεπραγμένων, και πιθανόν για χάραξη νέων στόχων. Μπορεί λοιπόν ο καθένας να δει το πώς εργάστηκε και προσέφερε κοινωνικό έργο το ΚΕΣΑΥ, αλλά – θα μου επιτρέψετε να το τονίσω αυτό – και το πώς τόλμησε να αγγίξει δημιουργικά, αποτελεσματικά, και χωρίς προκαταλήψεις, ένα ευαίσθητο θέμα, όπως το σεξ, σε όλες του τις διαστάσεις: ιατρική, κοινωνική, ψυχολογική.

Εκ παραλλήλου μπορεί κανείς να δει το πώς οι τρεις άξονες της δράσης που ανέπτυξε το ΚΕΣΑΥ, δηλαδή η έρευνα, η εκπαίδευση και η ενημέρωση, χρησιμοποιήθηκαν για να δημιουργήσουν μία λυσιτελή στρατηγική, με αποτέλεσμα κάθε χρόνο όλο και πιο πολλοί πολίτες να ενημερώνονται, να αποκτούν εξειδικευμένη γνώση, και να συζητούν χωρίς φόβους και προκαταλήψεις, ακόμη και τα πιο ευαίσθητα και συχνά «φορτισμένα» από ιδεοληψίες θέματα της σεξουαλικής λειτουργίας και αναπαραγωγικής υγείας.

Η θεσμική ικανοποίηση οφείλεται στο γεγονός ότι το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο στάθηκε αρωγός του ΚΕΣΑΥ, από την εκκίνηση της προσπάθειάς του το 1998. Έκτοτε και αδιαλείπτως, όλες οι διοικήσεις του πανεπιστημίου μας συμμερίσθηκαν το όραμα των ταγών του.

Σήμερα το ΑΠΘ έχοντας πλέον εντείνει τις προσπάθειές του για όσο το δυνατόν πιο ενεργή υποστήριξη των φορέων που παράγουν κοινωνικό έργο, εντός και εκτός του Πανεπιστημίου, συμμετέχει σε εκδηλώσεις, οι οποίες μέσα από την Τέχνη αναδεικνύουν το έργο του ΚΕΣΑΥ, όπως έγινε για παράδειγμα πρόσφατα με το Φεστιβάλ της Κασσάνδρας.

Το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, έχοντας εισέλθει στην 9η δεκαετία της λειτουργίας του, κατόρθωσε, εκτός από το μεγαλύτερο, να είναι και το πληρέστερο Πανεπιστήμιο, αφού έχει τον μεγαλύτερο αριθμό Τμημάτων και γνωστικών επιστημονικών αντικειμένων. Θεωρούμε όμως ότι η παραγόμενη επιστημονική γνώση, η εμπειρία, η τεχνογνωσία και τα τεχνολογικά επιτεύγματα, δεν μπορεί να μένουν ερμητικά κλειστά στα χέρια επιστημονικών ομάδων, αλλά να αποτελούν κτήμα και αγαθό όλης της κοινωνίας μας. Η αέναη προσπάθειά μας στο ΑΠΘ είναι η παραμονή στην πρωτοπορία, όχι μόνο των ποσοτικών μεγεθών, αλλά κυρίως των ποιοτικών, και πάνω από όλα η ώσμωση με την κοινωνία και η συμμετοχή στη λύση των πραγματικών προβλημάτων των πολιτών, μέσω της γνώσης και της επιστήμης.

Εύχομαι το ΚΕΣΑΥ, που σήμερα εκπροσωπεί την Ελλάδα σε ένα δίκτυο 14 χωρών με αντίστοιχα κέντρα (European Sexual Dysfunction Alliance) να διευρύνει με την ίδια αποτελεσματικότητα τις δράσεις του επ' ωφελεία όσο δυνατόν περισσότερων ανθρώπων στον ευαίσθητο τομέα της αποστολής του.

Αναστάσιος Κ. Μάνθος
Πρύτανης Α.Π.Θ., Καθηγητής Ιατρικής Σχολής

**«Το σεξ δεν είναι απλώς μια σωματική συναλλαγή:
ενέχει τον έρωτα και την ερωτική πράξη, γίνεται ο πυρήνας σεβαστών θεσμών
όπως είναι ο γάμος και η οικογένεια.
Διαπερνά την τέχνη και παράγει την χάρη και την μαγεία της.
Στην ουσία κυριαρχεί σε κάθε μορφή πολιτισμού»**

**Bronislaw Malinowski (1884-1942)
Ανθρωπολόγος**

Η αποστολή των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων είναι να παράγουν και να μεταδίδουν τη γνώση μέσα από την έρευνα και την διδασκαλία αλλά και να καλλιεργούν τις τέχνες και τον πολιτισμό.
Ο σκοπός τους αυτός όμως, δεν δικαιώνεται όταν το έργο τους δεν ανταποκρίνεται «στην αντιμετώπιση των κοινωνικών, πολιτιστικών, μορφωτικών και αναπτυξιακών αναγκών της κοινωνίας».

Πριν από 10 χρόνια, ήταν η στιγμή της γέννησης.

Μια μικρή ομάδα επιστημόνων, διαπιστώνοντας την ανυπαρξία οργανωμένων δημόσιων υπηρεσιών σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας στην Ελλάδα, ζήτησε από το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο τη στήριξη για ένα τολμηρό εγχείρημα: τη δημιουργία ενός εθνικού, εξειδικευμένου κέντρου, που για τα ευαίσθητα αυτά θέματα υγείας, θα δημιουργεί νέα γνώση (έρευνα) και θα την μεταδίδει όχι μόνο στους επιστήμονες (εκπαίδευση), αλλά και στην κοινωνία (ευαισθητοποίηση / ενημέρωση).

Με την σταθερή στήριξη των πρωτανικών αρχών, της Ιατρικής σχολής και πολλών κοινωνικών φορέων, το ΚΕ.Σ.Α.Υ. από το 1998 μέχρι σήμερα έχει να παρουσιάσει σημαντικό έργο. Έχει καταξιωθεί στον διεθνή ακαδημαϊκό στίβο μέσα από την εκτεταμένη ερευνητική του παρουσία, στήριξε την εκπαίδευση εκατοντάδων επιστημόνων, και το κυριότερο, δημιούργησε ακόμη μια γέφυρα μεταξύ Πανεπιστημίου και κοινωνίας, βοηθώντας χιλιάδες συνανθρώπους μας να ενημερωθούν και να λύσουν προβλήματα, που επηρεάζουν την ποιότητα ζωής και την προσωπική ευτυχία.

Μαζί με ένα ευχαριστώ από καρδιάς, σε όλους, επώνυμους και ανώνυμους, που τιμήσανε το ΚΕ.Σ.Α.Υ. ποικιλότροπα στην μέχρι τώρα πορεία του, ανανεώνουμε την υπόσχεσή μας για να προσφέρουμε με δημιουργικότητα, ευαισθησία, επιμονή και αφοσίωση το έργο μας. Ελπίζουμε να εκτιμήσετε τις δράσεις μας και σας προσκαλώ να είστε ενεργοί αρωγοί στην συνέχιση της προσπάθειάς μας.

**Δημήτρης Γ. Κατσηχρήστου
Καθηγητής Ουρολογίας Α.Π.Θ.
Επιστημονικός Υπεύθυνος ΚΕ.Σ.Α.Υ.**

Τι είναι η σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας όρισε...

Η σεξουαλική υγεία

αναφέρεται στην: "σύνθεση των σωματικών, συναισθηματικών, πνευματικών και κοινωνικών παραμέτρων της σεξουαλικότητας, με τρόπους που προάγουν την προσωπικότητα, την επικοινωνία και την αγάπη. Η σεξουαλική υγεία δεν είναι μόνο η απουσία νόσου, δυσλειτουργίας ή αδυναμίας. Απαιτεί τον σεβασμό της σεξουαλικότητας και των σεξουαλικών σχέσεων, όπως επίσης και την δυνατότητα να βιώνει κανείς ευχάριστες και ασφαλείς σεξουαλικές εμπειρίες, χωρίς διακρίσεις, εξαναγκασμούς και βία. Επίσης, η σεξουαλική υγεία, όπως και η υγεία, αποτελεί θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα."

Με αρκετές ομοιότητες αλλά και σαφείς διαφορές έχει οριστεί και η **αναπαραγωγική υγεία** ως:

"η κατάσταση πλήρους σωματικής, νοητικής και κοινωνικής ευεξίας, και όχι μόνο η απουσία νόσου ή αδυναμίας, για όλα τα ζητήματα που σχετίζονται με το αναπαραγωγικό σύστημα και τις λειτουργίες του. Ο όρος αναπαραγωγική υγεία εννοεί ότι οι άνθρωποι μπορούν να έχουν ασφαλή και ικανοποιητική σεξουαλική ζωή, και ότι έχουν την ικανότητα να αναπαραχθούν και την ελευθερία να αποφασίσουν, τότε και πόσο συχνά θα το κάνουν αυτό." (Π.Ο.Υ.)

Αναπόσπαστο στοιχείο της σεξουαλικής και της αναπαραγωγικής υγείας είναι το **δικαίωμα** του κάθε ανθρώπου να έχει ενημέρωση και πρόσβαση σε ασφαλείς, αποτελεσματικές, οικονομικά προσιτές και κοινωνικά αποδεκτές υπηρεσίες υγείας.

Η Διεθνής Κοινότητα στήριξε...

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αποφάσισε...

Η ιδιαίτερη σημασία της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας διαπιστώνεται από το σχέδιο δράσης που συμφωνήθηκε από τις κυβερνήσεις 179 χωρών στο Διεθνές Συμβούλιο για τον Πληθυσμό και την Ανάπτυξη, στο Κάιρο το 1994. Έτσι, με σκοπό την στήριξη των πολιτικών και των δράσεων που αφορούν στην αναπαραγωγή, στη σεξουαλική ζωή και στα συναφή δικαιώματα, τόσο το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο όσο και το Συμβούλιο πρότειναν σχετικό κανονισμό, στόχος του οποίου είναι:

- Να παράσχει σε όλα τα ζευγάρια και σε όλα τα άτομα το στοιχειώδες δικαίωμα και τη δυνατότητα πλήρους προστασίας της υγείας τους, όσον αφορά την αναπαραγωγή και τη σεξουαλική ζωή.
- Να παράσχει ίση και καθολική πρόσβαση στην περίθαλψη, στις υπηρεσίες και τα προϊόντα.
- Να δώσει στα άτομα το δικαίωμα να αποφασίζουν ελεύθερα και υπεύθυνα το πότε θα αναπαραχθούν και
- Να τους παράσχει τις πληροφορίες, την εκπαίδευση και τα μέσα που απαιτούνται για την πραγματοποίηση του σκοπού αυτού.

Γιατί είναι σημαντική η Σεξουαλική Υγεία

Η σεξουαλική υγεία επηρεάζει την ποιότητα ζωής.

Έρευνες επιβεβαιώνουν πως η ύπαρξη προβλημάτων στην σεξουαλική υγεία ενός ατόμου, συχνά έχει ως συνέπεια την επακόλουθη μείωση της ικανοποίησης που λαμβάνει από την ζωή του (Fugl-Meyer, 1997). Σε επιδημιολογική μελέτη που διενεργήθηκε στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής και περιελάμβανε δείγμα 1.749 γυναικών και 1.410 ανδρών, φάνηκε πως οι σεξουαλικές δυσλειτουργίες ευθύνονται για τη μείωση των συναισθημάτων χαράς, και παράλληλα επιδρούν αρνητικά στην ποιότητα ζωής του ατόμου και του/της συντρόφου του (Laumann et al., 1999). Όμως οι αρνητικές αυτές συνέπειες των σεξουαλικών προβλημάτων, ενδέχεται να δυσχεραίνουν την αναζήτηση βοήθειας. Ωστόσο, σήμερα γνωρίζουμε πως, τα σεξουαλικά προβλήματα αντιμετωπίζονται αποτελεσματικά.

Οι διαταραχές της σεξουαλικής υγείας μπορεί να επιφέρουν επίσης σημαντικές ψυχικές επιπτώσεις. Συχνά δημιουργούνται συναισθήματα φόβου, αρνητική αυτο-εικόνα, μείωση της αυτοεκτίμησης και προβλήματα στη σχέση του ζευγαριού (K.S. Anson, 1993). Η ύπαρξη σεξουαλικής δυσλειτουργίας έχει συσχετιστεί με την ψυχική υγεία των ασθενών, γεγονός που μπορεί να έχει συνέπειες στην αντιμετώπιση του προβλήματος. Συγκεκριμένα, σε έρευνα που έγινε για να μελετηθεί η σχέση της στυτικής δυσλειτουργίας με την κατάθλιψη, το 56% των ανδρών με πρόβλημα στύσης παρουσίασε συμπτώματα κατάθλιψης και για τον λόγο αυτό είχαν περισσότερες πιθανότητες να διακόψουν την θεραπευτική αντιμετώπιση του σεξουαλικού τους προβλήματος (Shabsigh, 1998).

Η σεξουαλική υγεία είναι αναπόσπαστο μέρος της συνολικής υγείας.

Η σεξουαλική υγεία είναι άμεσα συνδεδεμένη με διάφορες παραμέτρους της συνολικής υγείας, όπως η λειτουργία της καρδιάς, των νεύρων και των αγγείων. Μελέτες έχουν δείξει εξάλλου, πως οι σεξουαλικές δυσλειτουργίες εμφανίζονται συχνότερα σε άτομα με ασθενή σωματική και ψυχική υγεία (Laumann, 1999).

Ένα σεξουαλικό πρόβλημα μπορεί να είναι το αποτέλεσμα ή η αιτία άλλων προβλημάτων υγείας. Επιστημονικά δεδομένα αναφέρουν πως περίπου 1 στους 4 άνδρες ηλικίας 40 έως 69, με στυτική δυσλειτουργία θα παρουσιάσουν καρδιαγγειακά προβλήματα σε διάστημα 12 χρόνων (Speel, 2003). Συνεπώς η έγκαιρη διάγνωση της στυτικής δυσλειτουργίας μπορεί να βοηθήσει στον εντοπισμό άλλων σοβαρών προβλημάτων υγείας.

Στενά συνδεδεμένη με την κατάσταση της σεξουαλικής υγείας είναι και η αναπαραγωγική υγεία, αφού η εμφάνιση σεξουαλικών δυσλειτουργιών συνδέεται με την υπογονιμότητα. Εξάλλου η σεξουαλική συμπεριφορά των ζευγαριών, ένα χρόνο πριν την είσοδό τους σε κάποιο πρόγραμμα υποβοηθούμενης αναπαραγωγής και λίγο πριν την πραγματοποίησή του, φαίνεται να αλλάζει, αφού έχει καταγραφεί πως το 52% των γυναικών ανέφερε μείωση της σεξουαλικής τους επιθυμίας και το 62% ανέφερε πως οι ερωτικές επαφές μειώθηκαν, ενώ θα έπρεπε να είχαν αυξηθεί (Militscher, 1999).

Ποιοι κινδυνεύουν να εκδηλώσουν σεξουαλική δυσλειτουργία;

Σήμερα γνωρίζουμε πως ο σύγχρονος τρόπος ζωής επηρεάζει την σεξουαλική υγεία των πολιτών. Τόσο οργανικοί όσο και ψυχολογικοί παράγοντες, μπορεί να βλάψουν την σεξουαλική λειτουργία, ενώ τα σύγχρονα ερευνητικά δεδομένα μας δείχνουν πως **ό,τι κάνει κακό στην καρδιά και την καρδιακή λειτουργία κάνει κακό και στο σεξ**

Σε χώρες της Νότιας Ευρώπης, η καταγραφή της συχνότητας εμφάνισης σεξουαλικών δυσλειτουργιών σε ηλικίες 40 έως 80 ετών έδειξε (Gingell, 2003) πως

- όσον αφορά στις γυναίκες το
- 30% έχουν μειωμένη σεξουαλική επιθυμία,
- 24% αντιμετωπίζει δυσκολία επίτευξης οργασμού και όσον αφορά στους άνδρες το
- 22% είχε πρόωρη εκσπερμάτωση,
- 13% αντιμετωπίζει στυτική δυσλειτουργία.

Στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, αντίστοιχα, το 43% των γυναικών και το 31% των ανδρών αντιμετωπίζουν κάποια μορφή σεξουαλικής δυσλειτουργίας (Laumann, 1999), ενώ 1 στα 10 ζευγάρια αντιμετωπίζει πρόβλημα υπογονιμότητας (Sinclair and Webb, 1993).

Οι παράγοντες που μπορούν να προκαλέσουν σεξουαλικές δυσλειτουργίες είναι τόσο οργανικοί όσο και ψυχολογικοί.

Συνοδεύονται από στυτική δυσλειτουργία...

οργανικές παθήσεις

- Καρδιαγγειακές παθήσεις
- Διαβήτης
- Υπέρταση
- Παχυσαρκία
- Υπερχοληστεριναιμία
- Ορμονικές διαταραχές
- Σκλήρυνση κατά πλάκας και άλλες νευρολογικές παθήσεις
- Προβλήματα σύρσης (καλοήθους υπερτροφία προστάτη, ακράτεια)
- Χειρουργικές επεμβάσεις στα όργανα στην περιοχή της πυέλου (ολική κυστεκτομή, ριζική προστατεκτομή, κοιλιοπερινεϊκή)
- Φλεγμονές της γεννητικής περιοχής
- Κακώσεις της σπονδυλικής στήλης
- Φάρμακα αντιυπερτασικά, καρδιοπαθειών και ψυχικών διαταραχών - νοσημάτων
- Ψυχιατρικά νοσήματα

ψυχο-κοινωνικοί παράγοντες

- Κάπνισμα
- Άγχος
- Δυσθυμία - κατάθλιψη
- Έλλειψη άσκησης
- Κακή διατροφή
- Ανεργία
- Τραυματικές ερωτικές εμπειρίες, σεξουαλική κακοποίηση
- Αυστηρή σεξουαλική αγωγή
- Έλλειψη ενημέρωσης/μύθοι για σεξουαλική λειτουργία
- Δυσαρμονία στη σχέση
- Χαμηλή αυτοεκτίμηση
- Προβλήματα επικοινωνίας

Μπορούμε να προλάβουμε ή να αντιμετωπίσουμε τα σεξουαλικά προβλήματα;

Η εμπειρία του Κέντρου, αλλά και η διεθνής βιβλιογραφία, αναδεικνύουν τα κενά που υπάρχουν στην πρόληψη και αντιμετώπιση των προβλημάτων σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας. Ενδεικτικό στοιχείο της έλλειψης πληροφόρησης αποτελεί το ότι, ενώ σήμερα το 80% των σεξουαλικών προβλημάτων μπορούν να αντιμετωπιστούν επιτυχώς, ένα πολύ μικρό ποσοστό των ασθενών αναζητούν θεραπευτική αντιμετώπιση λόγω των προσωπικών τους ταμπού και προκαταλήψεων (Ansong, 1998).

Ωστόσο, ελλιπής φαίνεται να είναι και η εξοικείωση των ιατρών με την διερεύνηση των σεξουαλικών προβλημάτων των ασθενών τους. Αν και πολλές χρόνιες παθήσεις επηρεάζουν την σεξουαλική λειτουργία, συνήθως οι γιατροί διστάζουν να ρωτήσουν τους ασθενείς, λόγω έλλειψης γνώσεων και εξοικείωσης με τα ζητήματα αυτά. Έτσι τα σεξουαλικά προβλήματα παραμένουν άλυτα.

Επιπλέον, σύγχρονες έρευνες έχουν αναδείξει σημαντικά κενά στην πληροφόρηση και των νεότερων ηλικιών, όσον αφορά στην σεξουαλική και αναπαραγωγική τους υγεία. Το μεγαλύτερο ποσοστό των νέων δηλώνει πως λαμβάνει εκπαίδευση για ζητήματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας από τα Μ.Μ.Ε. αν και, θα προτιμούσαν έγκυρες επιστημονικές πηγές, έχουν σημαντικά κενά πληροφόρησης στα θέματα αυτά, και μόνο το 60% απήντησε σωστά σε μια σειρά σχετικών ερωτήσεων γνώσης! (ΚΕ.Σ.Α.Υ., 2001).

Το 70 % των ανδρών με στυτική δυσλειτουργία δεν αναζητούν την ιατρική συμβολή, κυρίως λόγω

- ντροπής
- έλλειψης ενημέρωσης και
- δύσκολης πρόσβασης στις υπηρεσίες υγείας.

(Κ. Ansong, 1998)

Πώς μπορούμε να προάγουμε τη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία;

Η μεγάλη συχνότητα εμφάνισης των σεξουαλικών δυσλειτουργιών, καθώς και η πολυπαραγοντική τους αιτιολογία, επιβάλλει την εφαρμογή δραστηριοτήτων που προάγουν την σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία. Η προαγωγή της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας ωστόσο, είναι μία συνεχής διαδικασία που, μέσα από την ατομική ή συλλογική δράση, αποσκοπεί στον έλεγχο των παραγόντων που την επηρεάζουν.

Η ατομική δράση ενθαρρύνεται με την ενίσχυση των ατομικών δεξιοτήτων και ικανοτήτων, ενώ η συλλογική δράση επιτυγχάνεται με την ενίσχυση των δυνατοτήτων της ομάδας ή της κοινωνίας. Οι παράγοντες που επηρεάζουν την υγεία διακρίνονται σε αυτούς που μπορεί και σε αυτούς που δεν μπορεί να ελέγξει το άτομο.

Οι ελέγξιμοι από τον άνθρωπο παράγοντες, ή αλλιώς ατομικοί, περιλαμβάνουν ατομικές συμπεριφορές όπως π.χ. το κάπνισμα, την χρήση προφυλακτικού, την αξιοποίηση/χρήση των υπηρεσιών σεξουαλικής υγείας.

Οι μη ελέγξιμοι από τον άνθρωπο παράγοντες, σχετίζονται με τις συνθήκες (οικονομικές, κοινωνικές, πολιτισμικές) ή το περιβάλλον μέσα στο οποίο ζουν οι άνθρωποι: π.χ. οι κοινωνικές αντιλήψεις για την σεξουαλική υγεία ή ύπαρξη ή μη διαθέσιμων υπηρεσιών υγείας, η ύπαρξη πηγών πληροφόρησης για θέματα που αφορούν την υγεία κ.λ.π.

Σε κάθε περίπτωση, υπάρχει αλληλεπίδραση ανάμεσα στους ατομικούς και στους περιβαλλοντικούς παράγοντες.

Στα πλαίσια αυτά, το ΚΕ.Σ.Α.Υ. υλοποιεί δραστηριότητες που

- υποστηρίζουν τους ανθρώπους να υιοθετήσουν συμπεριφορές που προστατεύουν την υγεία, π.χ. προγράμματα σεξουαλικής αγωγής σε σχολεία, εκπαίδευση επαγγελματιών υγείας και
- δημιουργούν συνθήκες και περιβάλλοντα που ενθαρρύνουν την υγεία των πολιτών, π.χ. παροχή πηγών πληροφόρησης και ενημέρωσης στις οποίες οι πολίτες έχουν εύκολη πρόσβαση.

Οι υπηρεσίες προς τους πολίτες πρέπει να στοχεύουν στο να τους παρέχουν τα απαραίτητα εφόδια ώστε, όντας επαρκώς ενημερωμένοι, να είναι σε θέση να δρουν προστατευτικά για την υγεία τους. Οι υπηρεσίες προς τους επαγγελματίες υγείας πρέπει να στοχεύουν στην προετοιμασία τους ώστε να παρέχουν ανώτατου επιπέδου φροντίδα στους πάσχοντες. Όλες οι παραπάνω υπηρεσίες είναι απαραίτητο να βασίζονται σε επιστημονικά τεκμηριωμένη γνώση που προέρχεται από ανάλογη ερευνητική δραστηριότητα τόσο σε εθνικό επίπεδο όσο και της διεθνούς επιστημονικής κοινότητας.

Το να απευθύνεται κάποιος σε μια υπηρεσία υγείας για να αντιμετωπίσει ένα σεξουαλικό πρόβλημα αποτελεί ατομική συμπεριφορά που προάγει την υγεία. Η διαθεσιμότητα ή όχι των υπηρεσιών υγείας όμως, σχετίζεται με κοινωνικούς παράγοντες.

Σκοπός του ΚΕ.Σ.Α.Υ.

Σκοπός του ΚΕ.Σ.Α.Υ.

είναι η προαγωγή της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας.

Ο σκοπός αυτός επιτυγχάνεται μέσα από την ενημέρωση / ευαισθητοποίηση και την εκπαίδευση των πολιτών, των επιστημόνων και των μέσων μαζικής ενημέρωσης σε θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας, καθώς και μέσα από την υλοποίηση ερευνητικών προγραμμάτων στα θέματα αυτά.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Νομική Υπόσταση

Το Κέντρο Σεξουαλικής και Αναπαραγωγικής Υγείας του Α.Π.Θ. (ΚΕ.Σ.Α.Υ.) ιδρύθηκε την 1η Νοεμβρίου του 1998, μετά από υποβολή σχετικής πρότασης εκ μέρους του Επιστημονικού Υπεύθυνου του ΚΕ.Σ.Α.Υ. (καθηγητή Ιατρικής Α.Π.Θ., Δημήτριο Γ. Χατζηχρήστου) και έγκριση από την Επιτροπή Κοινωνικής Πολιτικής ως έργο της Επιτροπής Ερευνών του Α.Π.Θ.

Δίκτυα & Συνεργασίες

Το ΚΕ.Σ.Α.Υ. από την ίδρυσή του, αποτελεί μέλος ενός δικτύου, το οποίο απαρτίζουν ανάλογα κέντρα ευρωπαϊκών χωρών και ονομάζεται: «Ευρωπαϊκή Συμμαχία για τις Σεξουαλικές Δυσλειτουργίες» (European Sexual Dysfunction Alliance-ESDA). Η διοργάνωση της ESDA αποτελεί μια πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Εταιρείας για την Σεξουαλική Ιατρική (European Society for Sexual Medicine, ESSM), στην οποία συμμετέχουν επιστήμονες που έχουν ειδικό ενδιαφέρον και δραστηριοποιούνται στον επιστημονικό αυτό χώρο, όπως φαίνεται αναλυτικά και στον δικτυακό τους τόπο (www.essm.org). Σκοπός της επιστημονικής αυτής εταιρείας ήταν να δημιουργηθεί ένα παρόμοιο με το επιστημονικό δίκτυο, που θα απευθύνεται όμως στους πολίτες και θα έχει στόχο:

- A. να υποστηρίζει και να εκπροσωπεί τους ανθρώπους που αντιμετωπίζουν κάποιο πρόβλημα είτε με την σεξουαλική είτε με την αναπαραγωγική υγεία τους
- B. να ενημερώνει έγκυρα και να ευαισθητοποιεί το κοινό και τα Μ.Μ.Ε., σε κάθε χώρα της Ευρώπης.

Για τον λόγο αυτό, κάθε γραφείο έχει επιλεγεί και λειτουργεί βάσει συγκεκριμένων προδιαγραφών και έχει εθνική εμβέλεια σε κάθε χώρα.

Σήμερα το δίκτυο ESDA αριθμεί 12 μέλη και περιλαμβάνει αντίστοιχα γραφεία σε ισάριθμες χώρες, που συνεργάζονται και αναλαμβάνουν κοινές πρωτοβουλίες και δράσεις, όπως η δημιουργία ενημερωτικού υλικού που κυκλοφορεί μεταφρασμένο στην γλώσσα κάθε χώρας, η παρουσία τους στο διαδίκτυο με κοινή ιστοσελίδα (www.essm.org/esda) κ.ο.κ. Ο συντονισμός των προοπθειών τους πραγματοποιείται από αιρετό διοικητικό συμβούλιο. Μετά την καθιέρωση της 14ης Φεβρουαρίου ως πανευρωπαϊκής ημέρας για την Σεξουαλική Υγεία, για πρώτη φορά το 2003 συμμετείχαν όλα τα μέλη της ESDA σε κοινές εκδηλώσεις ευαισθητοποίησης σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Οι κύριοι άξονες, στους οποίους δραστηριοποιούνται τα κράτη-μέλη μέσα από αυτό το δίκτυο, είναι:

- Ο συντονισμός της ανάπτυξης μιας κοινής στρατηγικής για τις ευρωπαϊκές χώρες
- Η καταγραφή της ύπαρξης των προβλημάτων αλλά και των αναγκών ενημέρωσης, υποστήριξης ή φροντίδας
- Η συνεργασία με άλλους ευρωπαϊκούς φορείς για την κατανόηση και ενημέρωση των πολιτών στα θέματα των αρμοδιοτήτων της ESDA.

Επίσης, το ΚΕ.Σ.Α.Υ. συνεργάζεται με όλα τα Ανδρολογικά Ιατρεία που λειτουργούν στα πλαίσια κρατικών Συρολογικών Κλινικών (Πανεπιστημιακών και ΕΣΥ), καθώς και με τα Ιατρεία Σεξουαλικών Δυσλειτουργιών που λειτουργούν είτε στα πλαίσια κρατικών Ψυχιατρικών Κλινικών, είτε στα πλαίσια των Κέντρων Ψυχικής Υγείας.

Η 14η Φεβρουαρίου έχει καθιερωθεί ως η πανευρωπαϊκή ημέρα για την σεξουαλική υγεία

Χορηγοί

Το ΚΕ.Σ.Α.Υ. έχει υποστηριχτεί από την ίδρυσή του μέχρι σήμερα από χορηγούς που έμπρακτα εκφράζουν την κοινωνική τους ευαισθησία στα θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας.

Οι χορηγοί προέρχονται από τον δημόσιο και ιδιωτικό χώρο, καθώς και από διεθνείς οργανισμούς που συμβάλλουν στην υλοποίηση των δραστηριοτήτων με την παροχή υλικοτεχνικής υποδομής, την παροχή υπηρεσιών ή την οικονομική στήριξη συγκεκριμένων δράσεων.

Από την ίδρυση του ΚΕ.Σ.Α.Υ. η οικονομική/λογιστική διαχείριση των χορηγιών παρέχεται από την Επιτροπή Ερευνών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου. Πιστεύοντας πως η σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία αποτελεί ένα θέμα με σημαντικές κοινωνικές διαστάσεις, ευελπιστούμε στη συνέχιση ανάλογων συνεργασιών και την πραγματοποίηση ερευνητικών προγραμμάτων.

Ποιοι στηρίζουν το έργο του ΚΕ.Σ.Α.Υ.

Εθελοντές

Στην πρόκληση της ευαισθητοποίησης για θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας, οι εθελοντές έχουν παίξει πολύ σημαντικό ρόλο. Φοιτητές αλλά και πτυχιούχοι διαφόρων σχολών στήριξαν το έργο του ΚΕ.Σ.Α.Υ. από την αρχή της λειτουργίας του μέχρι σήμερα και έχουν συμβάλει σημαντικά στην υλοποίηση όλων των δράσεων του Κέντρου. Μέσα από τον εθελοντισμό εκδηλώνεται η κοινωνική συμμετοχή των πολιτών, που με κόπο και μεράκι παρέχουν τις υπηρεσίες τους.

Σε όλους τους εθελοντές παρέχεται ειδική εκπαίδευση και συνεχής εποπτεία, προκειμένου να διασφαλιστεί η ποιότητα των παρεχόμενων εργασιών, ενώ ενισχύεται η προσπάθειά τους να αναπτυχθούν επιστημονικά. Και σήμερα, ένας μεγάλος αριθμός εθελοντών έχει προσφέρει τις υπηρεσίες τους στις δραστηριότητες ενημέρωσης, εκπαίδευσης και έρευνας του ΚΕ.Σ.Α.Υ. και έχει πετύχει σημαντικά πράγματα.

Η πρώτη ανάμνηση που έρχεται στο νου μου από τη συμμετοχή μου στο ΚΕ.Σ.Α.Υ. είναι μια δεμένη κεφαλή παρτί που με έκανε να αισθάνομαι το Κέντρο "δικό μου".

Ως φοιτήτρια ιατρικής, πλησίασα ένα τομέα της υγείας που, ενώ αφορά σε κάθε ειδικότητα, δυστυχώς, δεν το διδασκόμαστε στα πλαίσια της Σχολής.

Επίσης, μου άνοιξαν το παράθυρο στον ορίζοντα της επιστημονικής έρευνας. Μέσα από τις πολλαπλές δραστηριότητες του Κέντρου έμαθα πως κανένα θέμα δεν αποτελεί ταμπού, αρκεί να θέλεις να επικοινωνήσεις.

Μου έδειξαν πως για να μην είναι κάτι "πρόβλημα", η λύση πολλές φορές είναι να μην το βαφτίζουμε ως τέτοιο.

Κι εντυπωσιάστηκα από την έντονη ανάγκη του κοινού να μάθει και να συζητήσει για θέματα σεξουαλικής υγείας. Κατάλαβα ότι η συμμετοχή μου στις πρωτοβουλίες του ΚΕ.Σ.Α.Υ. δεν ήταν καθόλου προφορά, αλλά δώρο εμπειριών.

Ειρήνη Ματθαιοπούλου
Φοιτήτρια Ιατρικής ΑΠΘ (2002)

Μαρία Αρχιμανδρίτη "Ερώτας" χαρακτηριστικό
Φοιτήτρια Σχολής Καλών Τεχνών Α.Π.Θ.

Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση

Οι δραστηριότητες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης καταρρίπτουν τις προκαταλήψεις και την παραπληροφόρηση, που αποτελούν εμπόδια στην επικοινωνία και δημιουργούν σύγχυση.

Η προαγωγή της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας δεν είναι εφικτή χωρίς την παροχή ενημέρωσης στα θέματα αυτά. Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας: **‘κάθε άνθρωπος έχει δικαίωμα να λαμβάνει ενημέρωση για ζητήματα που αφορούν στην σεξουαλική υγεία’.**

Η ενημέρωση βοηθάει στην πρόληψη των σεξουαλικών προβλημάτων και στην ενεργή συμμετοχή των πολιτών στη λήψη αποφάσεων που βελτιώνουν την σεξουαλική και αναπαραγωγική τους υγεία (Cohrane Review, 2001). Για παράδειγμα, όταν κάποιος με στυτική δυσλειτουργία δε γνωρίζει ότι υπάρχουν αποτελεσματικοί τρόποι αντιμετώπισης του προβλήματος, είναι πιθανό να μην αναζητήσει την ιατρική συμβολή. Ένα άλλο παράδειγμα αφορά στη γνώση των τρόπων μετάδοσης των σεξουαλικά μεταδιδόμενων νοσημάτων και των μεθόδων προφύλαξης που είναι απαραίτητη για την υιοθέτηση ασφαλών σεξουαλικών πρακτικών. Όμως, η σύγχρονη βιβλιογραφία αποκαλύπτει την ύπαρξη σημαντικών ελλείψεων στη γνώση των πολιτών σχετικά με ζητήματα που αφορούν στην σεξουαλική τους υγεία. Ένας μεγάλος αριθμός εφήβων πιστεύει πως η αντισύλληψη προκαλεί βλάβες στα εσωτερικά τους όργανα και ίσως στειρότητα (Weisman, 1996), ενώ το 70% των ασθενών με στυτική δυσλειτουργία δεν αναζητά ιατρική βοήθεια, διότι δε γνωρίζει ότι υπάρχουν διαθέσιμοι και αποτελεσματικοί τρόποι αντιμετώπισης (Montagne et al., 1996).

Επίσης, δραστηριότητες ευαισθητοποίησης του κοινού συμβάλλουν στην κατάρριψη μύθων και στερεοτύπων που συχνά δημιουργούν τάση αποσιώπησης αυτών των προβλημάτων και αποτρέπουν την αντιμετώπισή τους. Για παράδειγμα, ένας μύθος που για αιώνες διατηρούνταν στον Δυτικό πολιτισμό, είναι ότι το σεξ στην τρίτη ηλικία είναι κάτι μη φυσιολογικό και ανήθικο (Covey, 1989). Άλλοι μύθοι που επικρατούν ακόμη και σήμερα αναφέρονται π.χ. στο ότι ‘απαγορεύεται το σεξ κατά την εγκυμοσύνη’, ‘ο οργασμός έρχεται ταυτόχρονα στον άντρα και στην γυναίκα’, ‘η ανοικτή συζήτηση για την σεξουαλικότητα επιφέρει αρνητικά αποτελέσματα’, ‘ο αυνανισμός προκαλεί σωματικές βλάβες’, ‘ελάχιστες γυναίκες αυνανίζονται’, ‘οι περισσότερες γυναίκες έρχονται σε οργασμό με το κολπικό σεξ’.

Οι δραστηριότητες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης καταρρίπτουν τις προκαταλήψεις και την παραπληροφόρηση, που αποτελούν εμπόδια στην επικοινωνία και δημιουργούν σύγχυση. Όσο αυξάνεται η γνώση, τόσο πιο υπεύθυνοι γίνονται οι πολίτες στο θέμα της σεξουαλικής τους υγείας. Στα πλαίσια αυτά, ένας από τους στόχους του Κέντρου Σεξουαλικής και Αναπαραγωγικής Υγείας είναι η παροχή ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης γύρω από σεξουαλικά θέματα και προβλήματα. Η ενημέρωση αυτή απευθύνεται σε πολίτες, επιστήμονες και τα Μ.Μ.Ε. και υλοποιείται μέσα από διάφορες δράσεις και υπηρεσίες.

Ανάμεσα στην
ερωτική επιθυμία
και στη
σεξουαλική λειτουργία
υπάρχει η υγεία.

Οι σεξουαλικές δυσλειτουργίες
μπορεί να είναι το αίτιο ή το αποτέλεσμα
ενός ακόμη ζητήματος υγείας,
που πιθανά αντιμετωπίζεις.

**Μην αναρωτιέσαι.
Ρώτησε.**

Μίλησε ανώνυμα και εμπιστευτικά
σε ειδικευμένους επιστήμονες.

2310 99 90 99

Ανοικτή γραμμή επικοινωνίας
ΚΕΝΤΡΟ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

ΣΗΚΩΣΕ ΤΟ

...και τηλεφώνησε τους.
Συζήτησε με
ειδικούς επιστήμονες
για οποιοδήποτε
σεξουαλικό πρόβλημα
σε απασχολεί.
Είτε είσαι άνδρας,
είτε είσαι γυναίκα,
μην τα αναβάλλεις.
Σηκώσε το.

Γραμμή επικοινωνίας:
2310 99 90 99

ΚΕΝΤΡΟ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΚΑΙ
ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

**Ζήτησε Βοήθεια
ΥΠΑΡΧΕΙ
ΘΕΡΑΠΕΙΑ!**

Μίλησε ανώνυμα και εμπιστευτικά σε ειδικευμένους επιστήμονες
και βρες τη λύση στο πρόβλημά σου.

2310 99 90 99

ΑΝΟΙΚΤΗ ΓΡΑΜΜΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
ΚΕΝΤΡΟ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

ο έρωτας κάνει καλό στην υγεία

**Ξέρεις πως η σεξουαλική λειτουργία
καθρεφτίζει την υγεία σου;**

Μίλησε ανώνυμα και εμπιστευτικά
σε ειδικευμένους επιστήμονες.
Ανοικτή γραμμή επικοινωνίας
2310 99 90 99.
Έγκυρα και ... έγκυρα.

Το ΚΕ.Σ.Α.Υ. εκπαιδεύει
την υγεία σου
στα ερωτικά θέματα

www.imop.gr

Οι τηλεφωνικές γραμμές βοήθειας, σε διεθνές επίπεδο, προσφέρουν ένα εμπιστευτικό μέσο επικοινωνίας καθώς και μια φιλική και επιστημονικά έγκυρη προσέγγιση των σεξουαλικών προβλημάτων. Η τηλεφωνική επικοινωνία είναι ανώνυμη και αποτελεί το πιο διακριτικό και προσβάσιμο μέσο ενημέρωσης των πολιτών για τα προσωπικά και ευαίσθητα ζητήματα σεξουαλικής υγείας. (Lazar, A. and Egea, P.I., 1998). Από το Φεβρουάριο του 1999 λειτουργεί τηλεφωνική γραμμή ενημέρωσης και επικοινωνίας (τηλ. 2310-999 099) στην οποία μπορεί να απευθυνθεί τόσο ο κάθε πολίτης όσο και ο επιστήμονας με ειδικό ενδιαφέρον (π.χ. ιατροί που αναζητούν ειδικές πληροφορίες). Στόχος της τηλεφωνικής γραμμής είναι η παροχή έγκυρης ενημέρωσης για ζητήματα που αφορούν στην σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία.

- Τηλεφωνώντας στην ανοικτή γραμμή του ΚΕ.Σ.Α.Υ. δίνεται η δυνατότητα στον πολίτη να:
- Καταλάβει το πρόβλημα που τον απασχολεί και τους παράγοντες που παίζουν ρόλο στη δημιουργία ή συντήρησή του.
  - Μάθει για τους διαθέσιμους τρόπους αντιμετώπισης.
  - Πληροφορηθεί για τις διαθέσιμες Δημόσιες Υπηρεσίες Υγείας και τα τηλέφωνα επικοινωνίας τους.
  - Δάβει δωρεάν έντυπο υλικό που παρέχει πληροφορίες για το πρόβλημα.
  - Δάβει απαντήσεις στα ερωτήματα και τις απορίες του.

Το προσωπικό της τηλεφωνικής γραμμής:

Στην τηλεφωνική γραμμή απαντούν σύμβουλοι-επιστήμονες που έχουν εκπαιδευθεί ειδικά για το σκοπό αυτό (ψυχολόγοι, ιατροί, βιολόγοι). Στόχος των συμβούλων είναι η παροχή έγκαιρης και έγκυρης ενημέρωσης, δίνοντας τη δυνατότητα στον πολίτη, άνδρα ή γυναίκα, ανεξάρτητα από τον σεξουαλικό του προσανατολισμό και από οποιαδήποτε άλλα στοιχεία της ταυτότητάς του, να επικοινωνεί άμεσα και να πληροφορείται με αξιόπιστο τρόπο για σεξουαλικά θέματα που τον απασχολούν.

Ποιοί είναι οι χρήστες της γραμμής επικοινωνίας

Ο μεγάλος αριθμός χρηστών της τηλεφωνικής υπηρεσίας του Κέντρου είναι ενδεικτικός της ανάγκης που έχουν οι πολίτες για ενημέρωση. Για το διάστημα 15.2.1999-15.2.2004, 15.162 άτομα από όλη τη χώρα έχουν απευθυνθεί στη γραμμή αναζητώντας απαντήσεις σε θέματα που αφορούν στην σεξουαλική και αναπαραγωγική τους υγεία. Στην τηλεφωνική γραμμή απευθύνονται πολίτες από όλη την Ελλάδα. **Το 35% των τηλεφωνημάτων προέρχεται από την Αθήνα, όπου υπολογίζεται πως ζει ο μισός πληθυσμός τη χώρας, το 28% από την Θεσσαλονίκη, την πόλη που φιλοξενεί το ΚΕ.Σ.Α.Υ.** Από την υπόλοιπη χώρα, αναλογικά μεγαλύτερος αριθμός κλήσεων προέρχεται από τους νομούς, στους οποίους τα τοπικά Μ.Μ.Ε. στήριξαν επανειλημμένα την προσπάθεια του Κέντρου. Ανεξαρτήτως όμως του τύπου κατοικίας, οι Έλληνες διεκδικούν λύσεις και επικοινωνούν με τη γραμμή σε ποσοστό 80%, ενώ οι Ελληνίδες μόνο κατά 20%.

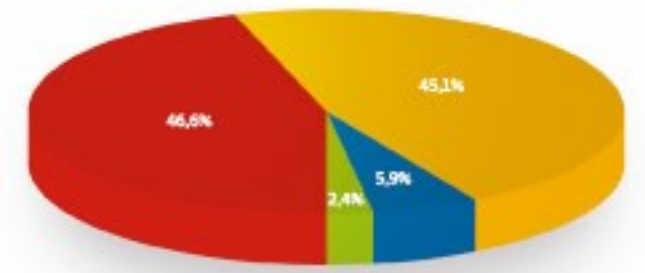
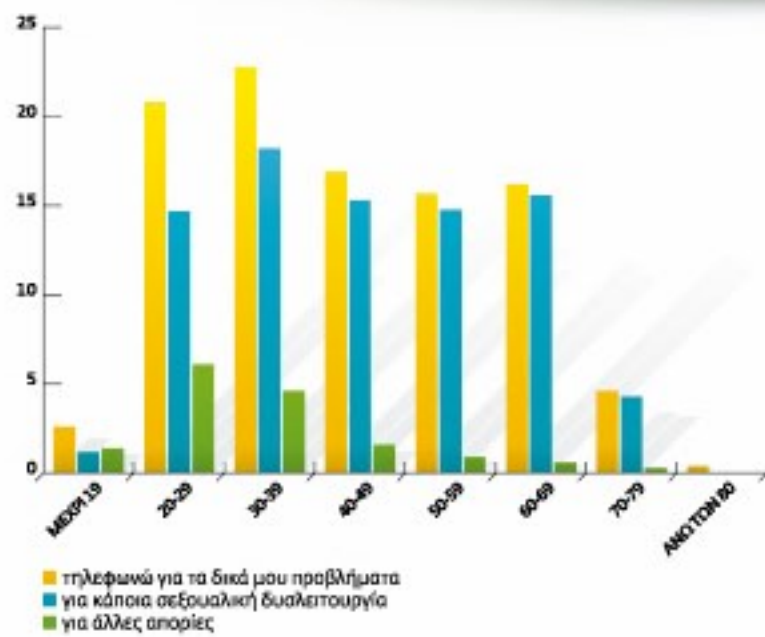
Τι θέλουν να μάθουν, όσοι τηλεφωνούν

Τα περισσότερο συχνά σεξουαλικά προβλήματα που αναφέρουν οι άντρες είναι τα προβλήματα στύσης (54%), εκσπερμάτισης (19%), μειωμένης σεξ. επιθυμίας (1%), ενώ είναι εντυπωσιακό το ποσοστό όσων ζητούν γενικότερη ενημέρωση για την σεξουαλική λειτουργία ή την πρώτη σεξουαλική επαφή (5,4%). Στις γυναίκες αντίστοιχα το ποσοστό αυτό φτάνει το 22%. Τα προβλήματα που αφορούν στον οργανισμό ακολουθούν πολύ κοντά με 21% και έπονται της μειωμένης επιθυμίας για σεξ (10%) και του άγχους για το AIDS και τα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα (10%).

Αξιολόγηση της γραμμής

Η αξιολόγηση της τηλεφωνικής υπηρεσίας του ΚΕ.Σ.Α.Υ. είναι απαραίτητη ενέργεια για να γίνονται βελτιώσεις και τροποποιήσεις. Η άποψη όσων καλούν στην γραμμή είναι βασική παράμετρος της διαδικασίας αξιολόγησής της, μιας προσπάθειας που απευθύνεται στους πολίτες της χώρας. Για το λόγο αυτό, περιοδικά σε όσους τηλεφωνούν και ζητούν να τους ταχυδρομηθεί έντυπο υλικό ενημέρωσης, τους εσωκλείεται και ένα ανώνυμο ερωτηματολόγιο αξιολόγησης της τηλεφωνικής υπηρεσίας. Το ερωτηματολόγιο περιλαμβάνει ερωτήσεις για διάφορες παραμέτρους της γραμμής και οι χρήστες τις βαθμολογούν σε πενταβάθμια κλίμακα. Τα στατιστικά αποτελέσματα δείχνουν πως η πλειοψηφία (70%) αξιολόγησε την γραμμή ως «πολύ ή πάρα πολύ καλή». Επίσης, η ανάλυση των δεδομένων έδειξε πως υπήρξε στατιστικά σημαντική μείωση του αρχικού άγχους και της αγωνίας που ένιωθαν οι χρήστες της γραμμής, πριν τηλεφωνήσουν.

Η μεγάλη και θερμή ανταπόκριση από το κοινό, τα θετικά σχόλια και η εποικοδομητική κριτική από τα Μ.Μ.Ε. τόσο από ελληνικές όσο και διεθνείς επιστημονικές πηγές, αποτέλεσαν και συνεχίζουν να αποτελούν για την ανοικτή γραμμή επικοινωνίας του ΚΕ.Σ.Α.Υ. ηθική επιβράβευση και σημαντικό κίνητρο για συνεχή βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Τα προβλήματα που αναφέρουν οι Έλληνες
 Πηγή: Papaioannou S, Athanasiadis I, Nakopoulou E, Kirana P, Portseif A, Irakliou M, Hatzimouratidis K, Hatzichristou D. Erectile Dysfunction and Premature Ejaculation are the Most Frequently Self-Reported Sexual Concerns: Profiles of 9,536 Men Calling A Helpline. Eur urol; 2006;49:557-563.

Για ποιον τηλεφωνεί η Ελληνίδα
 Πηγή: Papaioannou S, Nakopoulou E, Kirana P, Irakliou M, Athanasiadis I, and Hatzichristou D. Women's sexual concerns: data analysis from a help-line. J Sex Med 2005;2:652-657.

Το σεξ
έδινε ανέκαθεν
τροφή στο σενάριο
και την εικόνα
του παγκόσμιου
κινηματογράφου.

Από τη άλλη,
η έβδομη τέχνη
αποτελείσε πολλάκις
βήμα διαλόγου
για τις διαφορετικές
εκφάνσεις
της σεξουαλικής
πράξης.

Η σχέση αυτή
επιδιώκεται
να αναδειχθεί
με το αφιέρωμα
«Σεξ, Προβλήματα
και Σινεμά»,
όχι βέβαια
με την έννοια
του απάνθρωπου
βίτσιου
ή του σκληρού
πορνό,
αλλά με την έννοια
της ψυχολογικής
εξάρτησης
ή απλά
μιας οργανικής
δυσλειτουργίας,
σκέψεων,
εξαρτήσεων
και πράξεων
που για τον ένα
ή για τον άλλο λόγο
ταλαιπωρούν
το ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ
ή ΤΟΝ υποκείμενο
στη σεξουαλική
πράξη.

Η σχέση σεξ, έρωτα και
κινηματογράφου είναι μια
βαθιά σχέση, πολύχρονη
και... ερωτική.
Ο κινηματογράφος έχει
αποδειχθεί εξαιρετικά
πιστός στις αναπαραστάσεις
της ερωτικής ζωής
των ανθρώπων, αλλά
ταυτόχρονα «δάσκαλος»
και «καθηγητής» για τις-
κάθε φορά- νεότερες γενιές,
οι οποίες συχνά έχουν την
πρώτη τους επαφή με τη
σεξουαλικότητα μέσω της
κινηματογραφικής της
αναπαράστασης.

Δ. Μουζάκη
Διευθύντρια
Φεστιβάλ Κι/φου Θεσσαλονίκης
2006

Φεστιβάλ
Κι/φου
Θεσσαλονίκης
2001

wong
kar wai

steven
soderbergh

nichelangelo
antonioni

Εκδηλώσεις

Η ανοικτή συζήτηση για θέματα σεξουαλικής υγείας μπορεί να ενθαρρύνει υπεύθυνες σεξουαλικές συμπεριφορές. Μελέτες έχουν δείξει πως η χρήση των τεχνών ως εργαλείο επικοινωνίας μπορεί να επηρεάσει θετικά όχι μόνο τη γνώση των πολιτών για θέματα υγείας, αλλά και τη στάση τους (Petty, 1999; Davis, 2003). Προκειμένου να ευαισθητοποιούνται οι πολίτες σε ζητήματα που αφορούν στην σεξουαλική υγεία, και προκειμένου να τους δίνονται ερεθίσματα για συζήτηση, το ΚΕ.Σ.Α.Υ. αναλαμβάνει τη διοργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων σε τακτά χρονικά διαστήματα. Μέσα από διάφορες μορφές τέχνης, προβάλλονται θέματα που αφορούν στις σχέσεις, στον έρωτα, στην σεξουαλική υγεία και συμπεριφορά.

Οι εκδηλώσεις του ΚΕ.Σ.Α.Υ. περιλαμβάνουν:

Συνεργασία με το Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης

και πραγματοποίηση ετήσιου κινηματογραφικού αφιερώματος, από το 2000, με τίτλο «Σεξ, Προβλήματα και Σινεμά».

Υπό την αιγίδα του Υπουργείου Πολιτισμού διοργανώνεται κάθε χρόνο μια κινηματογραφική εβδομάδα, στη διάρκεια της οποίας πραγματοποιείται η προβολή επιλεγμένων κινηματογραφικών ταινιών που θίγουν σεξουαλικά προβλήματα. Οι ταινίες προβάλλονται στις αίθουσες του «Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης» στη Θεσσαλονίκη, ενώ στους ίδιους χώρους γίνονται παράλληλες εκδηλώσεις με το ίδιο θέμα, όπως:

- Εκθέσεις φωτογραφίας
- Μουσικές εκδηλώσεις
- Συζητήσεις ανοικτές προς το κοινό

Οι εκδηλώσεις αυτές έχουν τύχει της ένθερμης υποστήριξης και της συμμετοχής σημαντικών καλλιτεχνών της χώρας (συγγραφέων, σκηνοθετών, ηθοποιών) αλλά και μεγάλου αριθμού ευαισθητοποιημένων πολιτών.

Three visionary
One erotic journey.

WONG KAR WAI... STEVEN SODERBERGH... NICHELANGELO ANTONIONI...
Three visionary
One erotic journey.

Συνεργασία με την Τοπική Αυτοδιοίκηση

Στα πλαίσια της προσπάθειας που αναλαμβάνουν οι τοπικές κοινωνίες για έγκαιρη ενημέρωση και πρόληψη, ειδικά σε ευαίσθητες κοινωνικές ομάδες, οργανώνονται σεμινάρια, διαλέξεις και παρουσιάσεις της δράσης του ΚΕ.Σ.Α.Υ.

Συνεργασία με κοινωνικούς φορείς

Στη διάρκεια της λειτουργίας του, το ΚΕ.Σ.Α.Υ. υποστηρίχθηκε από ποικίλους φορείς και κλήθηκε να παρουσιάσει το έργο του σε διάφορους τομείς που παρουσιάζουν ειδικότερο ενδιαφέρον. Έτσι με την υποστήριξη της Εταιρίας Δημοσίων Σχέσεων Β. Ελλάδος παρουσιάστηκε στα πλαίσια του 3ου MONEY SHOW στην Θεσσαλονίκη, σε ειδική εκδήλωση, η επικοινωνιακή προσπάθεια του Κέντρου για την προαγωγή της σεξουαλικής υγείας. Ακόμη έχουν πραγματοποιηθεί παρόμοιες εκδηλώσεις και με στήριξη άλλων κοινωνικών ομάδων (Σύλλογος Αποφοίτων Βρετανικών Πανεπιστημίων, Φαρμακευτικούς και Ιατρικούς Συλλόγους διαφόρων πόλεων).

Συνεργασία με Τ.Ε.Ι.

Με σκοπό την ειδική ενημέρωση νέων επιστημόνων οργανώθηκαν εκδηλώσεις ευαισθητοποίησης για μελλοντικούς επαγγελματίες υγείας, σε συνεργασία με σχολές επαγγελματιών υγείας, (Τμήμα Νοσηλευτικής του ΤΕΙ Δάρισα και Τμήμα Μαιευτικής του ΤΕΙ Θεσσαλονίκης). Οι εκδηλώσεις απευθύνονται σε νέους επιστήμονες προς τους οποίους δίνουν νέες επαγγελματικές προοπτικές. Αυτοί εξαιτίας της διαφορετικής γεωγραφικής καταγωγής τους μπορούν να μεταφέρουν κάθε νέα γνώση στο κοινωνικό περιβάλλον στο οποίο ανήκουν.

Σε μια προσπάθεια κοινωνικής ευαισθητοποίησης οργανώνεται ο ετήσιος εορτασμός της Πανευρωπαϊκής Ημέρας για την Σεξουαλική Υγεία.

Όπως συμβαίνει και στην περίπτωση άλλων κοινωνικών θεμάτων, έχει καθιερωθεί η πραγματοποίηση σειράς εκδηλώσεων και κυρίως της προβολής ενός αρκετά υποτιμημένου θέματος υγείας, με οργάνωση ειδικών συνεντεύξεων, διανομής έντυπου υλικού κ.ά. Με τη συμπλήρωση της πρώτης πενταετίας λειτουργίας του ΚΕ.Σ.Α.Υ. στη χώρα μας, οργανώθηκε γενέθλια εκδήλωση υπό την αιγίδα του Υπουργείου Μακεδονίας-Θράκης, όπου εκπρόσωποι των Μ.Μ.Ε. και της επικοινωνίας μίλησαν για τον τρόπο προβολής της σεξουαλικής υγείας στην κοινωνία, ενώ τιμήθηκαν ο Δήμαρχος και ο Νομάρχης Θεσσαλονίκης, το 3ο κανάλι της ελληνικής ραδιοτηλεόρασης και άλλοι συμπαράστατες του Κέντρου στις δράσεις και τις προσπάθειές του.

Από έρευνα που πραγματοποίησε το Κέντρο, διαπιστώθηκε πως ο αριθμός των κλήσεων προς το ΚΕ.Σ.Α.Υ. αυξάνεται έως και κατά 22% μετά από την πραγματοποίηση εκδηλώσεων ευαισθητοποίησης. Είναι προφανές πως, η συμμετοχή των πολιτών σε κοινωνικές εκδηλώσεις προάγει την ενημέρωσή τους για τις δράσεις του ΚΕ.Σ.Α.Υ. (ύπαρξη της τηλεφωνικής γραμμής), και κυρίως εξοικειώνει με ζητήματα που αφορούν στην σεξουαλική υγεία.

ΑΚΡΙΤΙΚΗ ΘΩΝΗ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 1 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1999
Μια ανοιχτή γραμμή για καθενα που ζητά ενημέρωση για την σεξουαλική του υγεία: 031 - 999099

ΑΝΔΡΙΚΕΣ... Δυσλειουργίες
Το σεξουαλικό πρόβλημα που απασχολεί τους Έλληνες
Ανοιχτή γραμμή για καθενα που ζητά ενημέρωση για την σεξουαλική του υγεία: 031 - 999099

Ανοιχτή γραμμή για καθενα που ζητά ενημέρωση για την σεξουαλική του υγεία: 031 - 999099

1.000 τηλεφωνήματα για προβλήματα στο σεξ
Το 85% των ενδιαφερωμένων ήταν άντρες ηλικίας 40-60 ετών για τη στύση. Οι περισσότερες κλήσεις ήταν από επαρχία

Συνεργασία με τα Μ.Μ.Ε.
Είναι πλέον γνωστό πως τα Μ.Μ.Ε. συμβάλλουν στη διαμόρφωση αντιλήψεων για διάφορα θέματα (Folker, 1998) και κυρίως για θέματα που αφορούν στην σεξουαλικότητα, τους ρόλους των δύο φύλων και τις σεξουαλικές συμπεριφορές. Μελέτη που υλοποίησε το ΚΕ.Σ.Α.Υ. έδειξε πως οι νέοι/φοιτητές λαμβάνουν από την τηλεόραση τις περισσότερες γνώσεις για το σεξ και την σεξουαλικότητα. Ωστόσο, είναι γνωστό πως τα μηνύματα που αφορούν στο σεξ, συνήθως προβάλλονται από τα Μ.Μ.Ε. με στόχο να διαφημίσουν προϊόντα ή να διασκεδάσουν τους αποδέκτες, έχοντας ως αποτέλεσμα να είναι ανακριβή ή μη ρεαλιστικά. Παρόλα αυτά, έχουν την δυνατότητα να ενθαρρύνουν ανοιχτές συζητήσεις για ευαίσθητα θέματα και να διεγείρουν τον σχηματισμό υπεύθυνων και προστατευτικών αντιλήψεων για το άτομο (MC Cusker, 1996).

Από την ίδρυση του ΚΕ.Σ.Α.Υ. αναπτύχθηκε συνεργασία με τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, προκειμένου να γίνεται έγκυρη διάχυση νέων επιστημονικών δεδομένων και να προσφέρεται έγκαιρη πληροφόρηση στο κοινό για τις υπηρεσίες και τις δραστηριότητες του Κέντρου. Ενδεικτικό της σπουδαίας συμβολής των Μ.Μ.Ε. είναι ότι, μετά από σχετική μελέτη, το 91% των ανθρώπων, οι οποίοι γνωρίζουν για τις δραστηριότητες του Κέντρου και καλούν στην τηλεφωνική γραμμή βοήθειας του, έχουν πληροφορηθεί για την ύπαρξή της από τα τοπικά ή πανελλαδικής εμβέλειας Μ.Μ.Ε.

Σταθερή ενημέρωση των πολιτών μέσω των Μ.Μ.Ε.:
Μέχρι σήμερα έχει υπάρξει συνεργασία με τα μέσα μαζικής ενημέρωσης της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης, 19 πόλεως της περιφέρειας, καθώς και με ραδιοφωνικούς σταθμούς που απευθύνονται στην Ελληνική ομογένεια. Κατά τη διάρκεια της πρώτης πενταετίας της λειτουργίας του Κέντρου στάλθηκαν 23 δελτία τύπου με στόχο την ενημέρωση του κοινού για ζητήματα που αφορούν στην σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία. Επίσης, εκπρόσωποι του ΚΕ.Σ.Α.Υ. έχουν συμμετάσχει σε τηλεοπτικές και ραδιοφωνικές εκπομπές διαφόρων ζωνών θεαματικότητας, όπως δελτία ειδήσεων, εκπομπές υγείας, ποικίλης ύλης κλπ. Τέλος, παρέχεται ενημέρωση στους πολίτες μέσα από εκτεταμένη και επιστημονικά έγκυρη αρθρογραφία τόσο σε εφημερίδες όσο και στον περιοδικό τύπο.

Ετήσια συνέντευξη τύπου:
Κάθε χρόνο στις 14 Φεβρουαρίου, με αφορμή την Πανευρωπαϊκή ημέρα για την σεξουαλική υγεία, πραγματοποιείται συνέντευξη τύπου για τα Μ.Μ.Ε. για τους δημοσιογράφους υγείας της χώρας. Η συνέντευξη δίνεται εναλλάξ στην Θεσσαλονίκη, που φιλοξενεί το ΚΕ.Σ.Α.Υ., και στην Αθήνα, όπου βρίσκεται ο κύριος όγκος των δημοσιογράφων. Στην ετήσια αυτή εκδήλωση δίνεται η δυνατότητα να παρουσιαστούν τα πεπραγμένα και οι εκδηλώσεις που πραγματοποιεί κάθε χρόνο το Κέντρο, οι εκδηλώσεις που προγραμματίζονται για τον επόμενο χρόνο, αλλά και η παρουσίαση στατιστικών στοιχείων που αφορούν στη λειτουργία της ανοιχτής γραμμής του ΚΕ.Σ.Α.Υ.

Εκπαίδευση δημοσιογράφων:
Καινοτόμα πρωτοβουλία αποτελεί η εκπαίδευση δημοσιογράφων σε θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας (βλ. παρακάτω)

ΕΝΑΣ ΣΤΙΟΥΣ ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΕΛΛΗΝΕΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΕΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΣΤΥΣΗΣ
Εφιάλτης η ερωτική επαφή αντί απόλαυση
Περισσότερες από 2.000 κλήσεις στην ανοιχτή γραμμή του ΑΠΘ

Η επιμέλεια της προσέγγισης σε ένα τόσο ευαίσθητο θέμα έγινε η αιτία ώστε το 2002 το τηλεοπτικό μήνυμα του ΚΕ.Σ.Α.Υ. να τιμηθεί με το πρώτο βραβείο από την Ένωση Διαφημιστών Ελλάδος ως το καλύτερο spot για κοινωνικό θέμα (Κηρύκεια βραβεία).

Τηλεοπτικό μήνυμα:

Η επικοινωνιακή δύναμη της τηλεόρασης ώθησε το ΚΕ.Σ.Α.Υ. να αποδεχθεί την ευγενική προσφορά της εταιρείας BOLD & Ogilvy για την παραγωγή δύο τηλεοπτικών μηνυμάτων: το 2002 και το 2006. Σκοπός των τηλεοπτικών μηνυμάτων ήταν η πληροφόρηση του κοινού για την ύπαρξη της ανοικτής γραμμής του ΚΕ.Σ.Α.Υ.

■ Το πρώτο μήνυμα παρότρυνε τους τηλεθεατές να ξεπεράσουν την αναστολή που τυχόν ένιωθαν στην επικοινωνία του πραγματικά ευαίσθητου θέματος των σεξουαλικών προβλημάτων και να τηλεφωνήσουν στην ανοικτή γραμμή του Κέντρου ώστε να ζητήσουν ενημέρωση για το πρόβλημα που τους απασχολεί.

■ Το δεύτερο μήνυμα αφορούσε την ενημέρωση των πολιτών για την συσχέτιση κοινών προβλημάτων υγείας (σακχαρώδης διαβήτης, καρδιαγγειακά νοσήματα, κατάθλιψη, παχυσαρκία κοκ) με την σεξουαλική λειτουργία και την εμφάνιση δυσλειτουργιών. Το Εθνικό Ραδιοτηλεοπτικό Συμβούλιο ενέκρινε την προβολή και των δύο μηνυμάτων και ενθάρρυνε την δωρεάν προβολή του ως κοινωνικά μηνύματα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα από τους τηλεοπτικούς σταθμούς της χώρας. Η προσπάθεια στέφθηκε με επιτυχία και οι προσπάθειες του Κέντρου ευαισθητοποίησαν και ενημέρωσαν τους πολίτες, προκαλώντας παράλληλα την κατακόρυφη αύξηση των τηλεφωνικών κλήσεων στην ανοικτή γραμμή βοήθειας του ΚΕ.Σ.Α.Υ.

Καταχωρήσεις σε έντυπα και περιοδικό τύπο:

Στα πλαίσια ενημέρωσης της κοινής γνώμης για την ύπαρξη και τη δράση του, το ΚΕ.Σ.Α.Υ. απευθύνθηκε στους υπεύθυνους επικοινωνίας και διαφήμισης των εφημερίδων της χώρας αλλά και των μεγάλων περιοδικών εντύπων ζητώντας τη συμπαράστασή τους. Υπήρξε αγαστή συνεργασία με τα έντυπα, τα οποία έλαβαν υπόψη τον μη κερδοσκοπικό χαρακτήρα του Κέντρου και του Πανεπιστημίου και δημοσίευσαν ολοσέλιδες καταχωρήσεις, που σε άλλες περιπτώσεις το κόστος θα ήταν εξαιρετικά υψηλό. Εφημερίδες όπως η ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ και περιοδικά όπως το Money and life, στα πλαίσια της κοινωνικής προσφοράς τους, φιλοξένησαν συγκεκριμένες καταχωρήσεις παρουσίασης του ΚΕ.Σ.Α.Υ. και, ξεπερνώντας κοινωνικά ταμπού, στήριξαν την προσπάθεια επικοινωνίας με τον πολίτη.

Η μέχρι σήμερα συνεργασία του Κέντρου με τα μέσα μαζικής ενημέρωσης έχει ενθαρρύνει την διάχυση της επιστημονικής ενημέρωσης και έχει καταστήσει το ΚΕ.Σ.Α.Υ. αναγνωρισμένη πηγή έγκυρης και έγκαιρης πληροφόρησης για ζητήματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας.

Έντυπο υλικό

Για την καλύτερη πληροφόρηση των πολιτών, το ΚΕ.Σ.Α.Υ. δημιούργησε πλούσιο έντυπο ενημερωτικό υλικό που διανέμεται δωρεάν. Με το υλικό αυτό γίνεται προσπάθεια να λυθούν απορίες, να απαντηθούν ερωτήματα των πολιτών για την σεξουαλική υγεία και να τους προσφερθεί υψηλής ποιότητας ενημέρωση. Το υλικό απευθύνεται σε ασθενείς και τις οικογένειές τους, καθώς και σε επιστήμονες υγείας.

- Έντυπο ενημέρωσης της European Society for Sexual Medicine (ESSM) για άνδρες με προβλήματα στυτικής δυσλειτουργίας (μετάφραση).
- Έντυπο για ιατρούς με τις οδηγίες της European Society for Sexual Medicine (ESSM) για την αντιμετώπιση της στυτικής δυσλειτουργίας (μετάφραση).
- Ενημερωτικό φυλλάδιο του Ευρωπαϊκού δικτύου για τα άτομα με σεξουαλικά προβλήματα (European Sexual Dysfunction Alliance, ESDA) για άνδρες με προβλήματα εκσπερμάτισης.
- Ενημερωτικό φυλλάδιο του Ευρωπαϊκού δικτύου για τα άτομα με σεξουαλικά προβλήματα (European Sexual Dysfunction Alliance, ESDA) για ασθενείς με συγγενείς ή επίκτητες κάμψεις του πέους (νόσο του Peyronie).
- Ειδικές εκδόσεις σε συνεργασία με το Σύλλογο Καρκινοπαθών Μακεδονίας - Θράκης με τίτλο: «Σεξουαλικότητα και Καρκίνος στον άνδρα», «Σεξουαλικότητα και Καρκίνος στη γυναίκα».
- Φυλλάδιο ενημέρωσης για την τηλεφωνική γραμμή του ΚΕ.Σ.Α.Υ.
- Τρίπτυχο έντυπο που αφορά στην σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία, αλλά και στη λειτουργία του Κέντρου.

www.imop.gr/ Η ιστοσελίδα του ΚΕ.Σ.Α.Υ.

Το ΚΕ.Σ.Α.Υ. επικοινωνεί με τους πολίτες και ηλεκτρονικά. Από τα πρώτα χρόνια λειτουργίας του, διέθετε ιστοσελίδα στο διαδίκτυο, η οποία κατασκευάστηκε εθελοντικά από τον ιατρό Γιώργο Γιαγλή και φιλοξενήθηκε στις ηλεκτρονικές σελίδες του Ιατρικού Τμήματος του Α.Π.Θ. Σήμερα η ανανεωμένη ιστοσελίδα, η οποία κατασκευάστηκε με την ευγενική χορηγία του Υπουργείου Μακεδονίας Θράκης, λειτουργεί υπό την αιγίδα του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

Για το διάστημα 14.2.2006-14.2.2007 περισσότεροι από 60.000 Έλληνες πολίτες περιηγήθηκαν στον δικτυακό τόπο και ενημερώθηκαν για τα θέματα που τους αφορούσαν. Στόχος της ηλεκτρονικής παρουσίας του ΚΕ.Σ.Α.Υ. είναι να παρέχει ενημέρωση σε θέματα της αρμοδιότητάς του, όπως και κατεύθυνση αναζήτησης επιστημονικής βοήθειας σε δημόσιες υπηρεσίες όλης της χώρας. Η ιστοσελίδα προσφέρεται επίσης για την ηλεκτρονική επικοινωνία του κοινού, μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail: sdrc@med.auth.gr), όπου κανείς μπορεί να λάβει ενημέρωση, θέτοντας τα ερωτήματά του και ηλεκτρονικά.

T-shirts

Μία πρωτότυπη πρωτοβουλία του ΚΕ.Σ.Α.Υ. αποτελεί η δημιουργία και διανομή T-shirts, με το μήνυμα του ΚΕ.Σ.Α.Υ. Η προσπάθεια αφορά στην προβολή της δράσης του ΚΕ.Σ.Α.Υ. με τη χρήση, ως λογότυπου, της προτροπής για αναζήτηση επιστημονικής βοήθειας από την γραμμή επικοινωνίας του Κέντρου.

Στην πρωτοβουλία αυτή, σημαντική υπήρξε η συμβολή των Μ.Μ.Ε. για την προβολή της, αλλά και η προθυμία των πολιτών να προμηθευτούν και να φορέσουν την μπλούζα με το παραπάνω μήνυμα, συμμετέχοντας ενεργά στο έργο ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης που επιχειρεί το ΚΕ.Σ.Α.Υ.

Η εικόνα του ΚΕ.Σ.Α.Υ.

Στα πλαίσια της μαζικής ενημέρωσης της κοινωνίας, το ΚΕ.Σ.Α.Υ. από την αρχή και κατά την διάρκεια των 5 πρώτων χρόνων λειτουργίας του επιμελήθηκε τη δημιουργία αφισών που με διακριτικό τρόπο ενημέρωναν τους πολίτες και τους προέτρεπαν να κάνουν χρήση των υπηρεσιών του. Η επικοινωνιακή προσπάθεια του ΚΕ.Σ.Α.Υ. έχει αποσπάσει κολακευτικά σχόλια από όλους τους εταίρους της χώρας μας στο Ευρωπαϊκό δίκτυο για τα άτομα με σεξουαλικά προβλήματα (ESDA) τόσο για την συνολική δραστηριότητα που αναπτύσσεται στην χώρα μας όσο και για την εμπνευσμένη "εικόνα" που παρουσιάζει στην κοινότητα.

Ειδικότερα για την χρονική περίοδο 2004-2005 και με αφετηρία τον εορτασμό της Πανευρωπαϊκής ημέρας για την σεξουαλική υγεία, η ελληνική καμπάνια με το μήνυμα "ΣΗΚΩΣΕ ΤΟ", υιοθετήθηκε από όλα τα γραφεία-μέλη του δικτύου, τα οποία χρησιμοποίησαν το ίδιο θέμα, μεταφρασμένο στην γλώσσα της κάθε χώρας. Το 2005 εγκρίθηκε για δεύτερη συνεχή χρονιά η Ελληνική πρόταση του ΚΕ.Σ.Α.Υ. (τραυματισμένο sex) για την αφίσα των εκδηλώσεων της χρονιάς σε όλη την Ευρώπη.

Γραφείο Εκπαίδευσης

Αναπόσπαστο στοιχείο της προαγωγής της σεξουαλικής υγείας είναι η υλοποίηση εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων. Η αποτελεσματική εκπαίδευση σε θέματα σεξουαλικής υγείας μπορεί να επιφέρει αλλαγές στη γνώση και κατανόηση του θέματος αυτού, στη διαμόρφωση αξιών και πεποιθήσεων, καθώς και στην υιοθέτηση δεξιοτήτων και συμπεριφορών που βελτιώνουν την σεξουαλική υγεία σε ατομικό, αλλά και σε συλλογικό επίπεδο. Στα πλαίσια αυτά, το ΚΕ.Σ.Α.Υ. υλοποιεί εκπαιδευτικές δραστηριότητες που απευθύνονται σε νέους, σε μαθητές, ώστε να αποκτήσουν τα απαραίτητα εφόδια για την προφύλαξη της υγείας τους, καθώς και σε επαγγελματίες, ο ρόλος των οποίων επηρεάζει έμμεσα ή άμεσα την υγεία των πολιτών, π.χ. σε επιστήμονες υγείας και εργαζόμενους στα Μ.Μ.Ε.

Εκπαίδευση των μέσων μαζικής επικοινωνίας (Μ.Μ.Ε.)

Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης παίζουν καθοριστικό ρόλο στην κοινωνική αναπαράσταση της σεξουαλικής υγείας. Για τον λόγο αυτό, το ΚΕ.Σ.Α.Υ. ανέπτυξε πρόγραμμα επιμόρφωσης των δημοσιογράφων με ειδικότητα σε θέματα υγείας και μέσω αυτού οργάνωσε μαζί τους μια έντονη και συνεχή στρατηγική ευαισθητοποίησης και πληροφόρησης. Συγκεκριμένα το ΚΕ.Σ.Α.Υ.:

- Οργάνωσε σεμινάρια για δημοσιογράφους με εξειδίκευση σε θέματα υγείας. Σε κάθε εκπαιδευτική συνάντηση συμμετείχαν 30 δημοσιογράφοι του έντυπου και ηλεκτρονικού τύπου, από την Αθήνα και την Θεσσαλονίκη (2/1999 και 5/2001).
- Οργανώνει την αποστολή πλήρους φακέλου ενημέρωσης για θέματα σεξουαλικών δυσλειτουργιών σε περισσότερους από 120 δημοσιογράφους στην περιφέρεια.

Εκπαίδευση συλλόγων και άλλων ανοικτών γραμμών βοήθειας

Μία από τις εκπαιδευτικές δραστηριότητες του ΚΕ.Σ.Α.Υ. αφορά εταιρείες ή οργανώσεις ασθενών με ιατρικά προβλήματα που είτε ασχολούνται με θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας, είτε με παθήσεις που συνοδεύονται από δυσλειτουργίες του γεννητικού συστήματος.

Στα πλαίσια αυτά το ΚΕ.Σ.Α.Υ.:

- Στήριξε με μεταφορά τεχνολογίας την οργάνωση της ανοιχτής γραμμής του Συλλόγου «ΚΥΒΕΛΗ» για ζευγάρια με προβλήματα γονιμότητας
- Συμμετείχε με ομιλίες σε συλλόγους ασθενών με σκλήρυνση κατά πλάκας (στην Αθήνα, Θεσσαλονίκη, και Κρήτη) και Σακχαρώδη Διαβήτη (Αθήνα, Θεσσαλονίκη)
- Διένειμε ειδικούς μεταφρασμένους «οδηγούς ασθενών» της European Society for Sexual and Impotence Research (ESSIR) σε ημερίδες που οργανώθηκαν από συλλόγους ασθενών ή διέθεσε δωρεάν τους οδηγούς για ταχυδρομική αποστολή
- Μετέφρασε και επιμελήθηκε την έκδοση οδηγών για καρκινοπαθείς ύστερα από πρόσκληση του Συλλόγου Καρκινοπαθών
- Αρθρογράφησε επανειλημμένα ύστερα από πρόσκληση στα περιοδικά «Αναπηρία» (παρπληγικών ασθενών) και «Γλυκιά ζωή» (διαβητικών ασθενών)
- Συμμετείχε σε επιστημονικά συνέδρια, είτε με την παρουσία ειδικού stand του ΚΕ.Σ.Α.Υ., είτε με την διανομή ειδικών ενημερωτικών εντύπων της European Society for Sexual and Impotence Research (ESSIR)

Διδασκαλία σε Πανεπιστημιακά Ιδρύματα

Από έρευνες που διεξήγαγε το ΚΕ.Σ.Α.Υ φάνηκε πως οι φοιτητές επιστημών υγείας της χώρας έχουν ελλιπή γνώση στα θέματα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας. Για τον λόγο αυτό, το Κέντρο συνεργάστηκε με Πανεπιστημιακά ιδρύματα και ανέπτυξε τις ακόλουθες εκπαιδευτικές δραστηριότητες:

- ομιλίες - διαλέξεις σε επιστημονικά συνέδρια και ημερίδες
- διδασκαλία θεμάτων σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας, σε υποχρεωτικά και επιλεγόμενα μαθήματα των Ιατρικών Τμημάτων του Α.Π.Θ. (μαθήματα Συρολογίας, Ανθρώπινης Αναπαραγωγής, Γηριατρικής), καθώς και του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας (Ουρολογία)
- διδασκαλία του θέματος των σεξουαλικών δυσλειτουργιών, στα μεταπτυχιακά μαθήματα της Ιατρικής του Α.Π.Θ.
- διδασκαλία του θέματος της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας, ως μάθημα στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα των νοσηλευτικών ειδικοτήτων
- διδασκαλία του θέματος της Βιολογίας της Αναπαραγωγής και της Σεξουαλικής Υγείας ως επιλεγόμενα μαθήματα στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα των σπουδαστών του τμήματος Μαιευτικής του Α.Τ.Ε.Ι. Θεσσαλονίκης
- διδασκαλία του θέματος των σεξουαλικών δυσλειτουργιών στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα της Γνωστικής Ψυχολογίας του Α.Π.Θ.

Πρακτική άσκηση φοιτητών

- Το ΚΕ.Σ.Α.Υ. έχει αναγνωριστεί ως εκπαιδευτική δομή του Α.Π.Θ. και αποτελεί πλαίσιο για την πρακτική άσκηση φοιτητών του τμήματος Ψυχολογίας του ΑΠΘ. Για χρόνια εκπαιδεύονται από το Κέντρο φοιτητές ψυχολογίας με σκοπό να ευαισθητοποιηθούν και να εκπαιδευτούν σε θέματα σεξουαλικής υγείας. Επίσης, από το 2003 παρέχεται πρακτική άσκηση σε φοιτητές του τμήματος Δημοσίων Σχέσεων του Τ.Ε.Ι. Καστοριάς.
- Το ΚΕ.Σ.Α.Υ. στήριξε την εκπόνηση ερευνητικών εργασιών φοιτητών. Τα προηγούμενα έτη υποστήριξε φοιτητές του τμήματος Δημοσιογραφίας του Α.Π.Θ. για την εκπόνηση των πτυχιακών τους εργασιών. Επίσης, συνεργάστηκε με φοιτητές του τμήματος Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Πανεπιστημίου του Αιγαίου, για την κατάρτιση των ερευνητικών τους πρωτοκόλλων.

Πρόγραμμα Unesco

Το ΚΕ.Σ.Α.Υ. υλοποίησε εκπαιδευτικό σεμινάριο επί 3 συνεχή έτη (2000-2002) κατόπιν προσκλήσεως στα πλαίσια του προγράμματος της UNESCO «Για τις γυναίκες και την ειρήνη στις Βαλκανικές χώρες». Στα πλαίσια αυτού του προγράμματος το κέντρο είχε την δυνατότητα να συνεργαστεί με 6 Βαλκανικές χώρες με στόχο την μεταφορά τεχνολογίας και την ανταλλαγή εμπειρίας για την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των πολιτών σε κοινωνικά ευαίσθητα θέματα.

Κλινικά φροντιστήρια

Σκοπός: Τα κλινικά φροντιστήρια έχουν ως σκοπό την εκπαίδευση ιατρών διαφόρων ειδικοτήτων σε θέματα σχετικά με τις σεξουαλικές δυσλειτουργίες. Επειδή το σεξουαλικό πρόβλημα μπορεί να μην είναι το πρωταρχικό αίτιμα για το οποίο επισκέπτεται κάποιος μια υπηρεσία υγείας και επειδή οι ασθενείς δε γνωρίζουν ποια είναι η κατάλληλη ειδικότητα στην οποία μπορούν να αποταθούν για το πρόβλημά τους (E. Pescatori 2003), εύκολα παραλείπεται η αναγνώριση και αντιμετώπισή του.

Στα πέντε χρόνια λειτουργίας του Κέντρου έχουν πραγματοποιηθεί συνολικά 20 φροντιστήρια σε διάφορες πόλεις της Ελλάδας. Στο χρονικό διάστημα αυτό, έχουν συμμετάσχει στην εκπαίδευση ιατροί διαφόρων ειδικοτήτων.

1ος κύκλος κλινικών Φροντιστηρίων

1	9-10 Ιουνίου 2001	Σάνη (Χαλκιδική)
2	15-16 Σεπτ. 2001	Πόρτο Χέλι
3	1-2 Δεκ. 2001	Πορταριά (συνεργασία με ουρολογική κλινική, Π/μιου Θεσσαλίας)
4	15-17 Φεβρ. 2002	Καρπενήσι (συνεργασία με Ουρολογική κλινική, Π/μιου Ιωαννίνων)
5	27-28 Απριλίου 2002	Σύρος
6	25-26 Μαΐου 2002	Ηράκλειο (συνεργασία με Ουρολογική κλινική, Π/μιου Κρήτης)
7	6-8 Σεπτ. 2002	Μύκονος (συνεργασία με Ψυχιατρική κλινική, Π/μιου Αθηνών)
8	22-23 Φεβρ. 2003	Αθήνα
9	29-30 Μαρτίου 2003	Θεσσαλονίκη
10	7-8 Ιουνίου 2003	Ουρανούπολη
11	27-28 Σεπτ. 2003	Αθήνα
12	18-19 Οκτ. 2003	Ολυμπία
13	30 Ιανουαρίου 2005	Αθήνα
14	6 Μαρτίου 2005	Αθήνα
15	4 Ιουνίου 2005	Πόρτο Καρράς (Χαλκιδική)
16	1 Απριλίου 2006	Καστοριά

2ος κύκλος κλινικών Φροντιστηρίων

17	18 Απριλίου 2004	Αθήνα
18	23 Μαΐου 2004	Αθήνα
19	2 Απριλίου 2005	Θεσσαλονίκη
20	10-11 Ιουνίου 2006	Ουρανούπολη

Η σημασία τους: Το Κλινικό Φροντιστήριο απευθύνεται σε ειδικευμένους ιατρούς που παρακολουθούν ασθενείς με χρόνιες παθήσεις (π.χ. διαβητικούς, υπέρτασικούς). Αυτές οι παθήσεις πολύ συχνά προκαλούν στυτικές δυσλειτουργίες. Όμως, έρευνες (MORI survey, 2000) έχουν δείξει πως το 80% των γιατρών δε ρωτούν τους ασθενείς τους για την σεξουαλική τους ζωή λόγω της έλλειψης εξουκείωσης με το αντικείμενο, ενώ οι ασθενείς ντρέπονται να ρωτήσουν το γιατρό και περιμένουν έως και πάνω από 5 χρόνια, για να ρωτήσουν για το πρόβλημα που τους απασχολεί (JAMA, 1999). Η παροχή γνώσεων και επικοινωνιακών δεξιοτήτων συμβάλλουν στην εξουκείωση των ιατρών στην προσέγγιση του θέματος και την επιλογή της κατάλληλης θεραπείας.

Στόχοι: Με την ολοκλήρωση του κλινικού φροντιστηρίου, οι επαγγελματίες υγείας έχουν:

- τις βασικές θεωρητικές γνώσεις πάνω σε θέματα σεξουαλικών δυσλειτουργιών
- εξουκείωση με τεχνικές για την έναρξη του διαλόγου ιατρού-ασθενούς σε σεξουαλικά προβλήματα
- δυνατότητα λήψης σεξουαλικού ιστορικού και αξιολόγησής του
- ικανότητα επιλογής απαραίτητων διαγνωστικών εξετάσεων και αξιολόγησής των
- γνώση των πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων των θεραπευτικών δυνατοτήτων, με σκοπό την ανάπτυξη στρατηγικής αντιμετώπισης για κάθε ασθενή και δυνατότητα σχεδιασμού της μακροχρόνιας παρακολούθησης των ασθενών

Τί περιλαμβάνουν τα κλινικά φροντιστήρια:

1η Ενότητα: Κατά την πρώτη ενότητα του φροντιστηρίου προσφέρονται βασικές γνώσεις και τεχνικές για την αρχική προσέγγιση, την αρχή του διαλόγου ιατρού-ασθενούς σε θέματα σεξουαλικής ζωής, την κατανόηση των χαρακτηριστικών του. Γίνεται επίσης παρουσίαση της λήψης του σεξουαλικού ιστορικού και αναλύεται και αξιολογείται ο απαραίτητος διαγνωστικός έλεγχος σε σχέση με την βασική πάθηση του ασθενούς.

2η Ενότητα: Στην δεύτερη ενότητα δίνεται η δυνατότητα ενεργούς συμμετοχής των επιστημόνων, μέσα από παιχνίδι ρόλων και εκτιμώνται συνολικά τα αποτελέσματα της προσέγγισης.

3η Ενότητα: Η ενότητα αυτή περιλαμβάνει τα νεότερα δεδομένα πάνω στη θεραπεία των δυσλειτουργιών της στύσης και στην παρακολούθηση των ασθενών. Το κύριο βάρος επικεντρώνεται στην σωστή επιλογή της θεραπείας και στην πληροφόρηση-εκπαίδευση του ασθενούς, ενώ αναλύονται το πρωτόκολλο παρακολούθησης, οι στόχοι του και οι λύσεις σε πιθανά προβλήματα που προκύπτουν.

4η Ενότητα: Στην ενότητα αυτή γίνεται κοινή εκτίμηση ενός περιστατικού, ώστε να δοθεί η ευκαιρία για συνολική συζήτηση με τους συμμετέχοντες, αφού η όλη διαδικασία στηρίζεται σε παρεμβάσεις του ακροατηρίου.

Μετά την ολοκλήρωση του πρώτου κύκλου των κλινικών φροντιστηρίων, οι επαγγελματίες υγείας έχουν τη δυνατότητα να συνεχίσουν την εκπαίδευσή τους με τη συμμετοχή στον δεύτερο κύκλο των κλινικών φροντιστηρίων.

Στον δεύτερο κύκλο, δίνεται η δυνατότητα μέσα από την επανάληψη της ήδη αποκτηθείσας γνώσης, να αναδειχθούν τα προβλήματα στη διαχείριση δύσκολων περιστατικών, να συζητηθούν τυχόν απορίες, να καλυφθούν επιστημονικά ειδικές καταστάσεις-προβλήματα υγείας, που σχετίζονται με την στυτική δυσλειτουργία, και να μεταφερθεί περισσότερο εξειδικευμένη γνώση στους συμμετέχοντες από την διεπιστημονική ομάδα του ΚΕ.Σ.Α.Υ. (καρδιολόγος, φαρμακολόγος, γεν. ιατρός κ.ά.)

Αξιολόγηση: Προκειμένου να αξιολογείται η χρησιμότητα των κλινικών φροντιστηρίων, το ΚΕ.Σ.Α.Υ. παρέχει στους συμμετέχοντες την δυνατότητα να διατυπώσουν τις απόψεις τους σε ερωτηματολόγια αξιολόγησης.

Σύμφωνα με την ανάλυση αυτών των ερωτηματολογίων, οι επαγγελματίες υγείας έκριναν την ενότητα που αφορά τις μεθόδους θεραπείας/ φαρμακοθεραπείας ως την πιο χρήσιμη για την κλινική πράξη, και την ενότητα που αφορά τις τεχνικές διαλόγου ανάμεσα σε ασθενή/ ιατρό ως αυτή που παρείχε την πιο καινούργια γνώση. Οι ενότητες με τα παιχνίδια ρόλων και την δημιουργία ομάδων είχαν την υψηλότερη βαθμολογία, για την διαδραστική τους μεθοδολογία. Τα αποτελέσματα της δραστηριότητάς αυτής έχουν παρουσιασθεί σε ευρωπαϊκά συνέδρια και έχουν δημοσιευθεί σε επιστημονικά περιοδικά.

Αγωγή, ειδικά για νέους

Τί είναι η σεξουαλική αγωγή

Η σεξουαλική αγωγή στοχεύει στη μάθηση σχετικά με το φύλο, τη σεξουαλικότητα, τα συναισθήματα, τις σχέσεις και τη σεξουαλική υγεία. Περιλαμβάνει πληροφόρηση, αλλά και ανάπτυξη δεξιοτήτων, διαμόρφωση θετικών πεποιθήσεων, αξιών και στάσεων. Η πληροφόρηση και μόνο δεν αρκεί για να προάγει τη σεξουαλική και συναισθηματική υγεία. Η έμφαση σε αξίες, στάσεις και πεποιθήσεις συνδέεται στενά με την ανάπτυξη προσωπικών και κοινωνικών δεξιοτήτων, καθώς και με την κατανόηση μιας έγκυρης και αμερόληπτης πληροφόρησης. Το σχολείο παρέχει το πλαίσιο όπου ο μαθητής μπορεί να μάθει για τις βιολογικές και κοινωνικές παραμέτρους της σεξουαλικότητάς του μέσα σε ένα ασφαλές και υποστηρικτικό περιβάλλον και με την συμμετοχή των συνομήλικων μαθητών. Οι αρμόδιοι φορείς για τη πληροφόρηση και την αγωγή σε θέματα σεξουαλικότητας, σε χώρες όπως οι ΗΠΑ (SIECUS), ο Καναδάς (SIECCAN) και η Βρετανία (Sex Education Forum) έχουν προχωρήσει στον καθορισμό κατευθυντήριων γραμμών, προκειμένου να προωθήσουν και να διευκολύνουν την ανάπτυξη ολοκληρωμένων προγραμμάτων σεξουαλικής αγωγής σε εθνικό επίπεδο. Είναι χαρακτηριστικό ότι το 93% των σχολείων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στις ΗΠΑ παρέχει κάποιο είδος αγωγής σχετικά με τη σεξουαλικότητα ή τη μετάδοση του HIV. Διεθνείς μελέτες έχουν δείξει ότι τα προγράμματα σεξουαλικής αγωγής στα σχολικά πλαίσια είναι ιδιαίτερα αποτελεσματικά όταν αυτά παρέχονται σε σταθερή και μακροχρόνια βάση, και όχι αποσπασματικά. Οι πολιτικές δημόσιας υγείας της κάθε χώρας οφείλουν να υποστηρίζουν τέτοιες παρεμβάσεις, ώστε να μαθαίνουν και να ενθαρρύνονται οι νέοι στο να φροντίζουν οι ίδιοι την υγεία τους.

Τί απασχολεί τους νέους

Στη χώρα μας, έρευνα στις αντιλήψεις και τις ανάγκες των νέων, πραγματοποιήθηκε από το ΚΕ.Σ.Α.Υ. και παρουσιάστηκε στο Πανευρωπαϊκό συνέδριο Σεξουαλικής Ιατρικής. Η έρευνα απευθύνονταν σε μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και φάνηκε πως οι νέοι λαμβάνουν πληροφόρηση για την σεξουαλικότητα κυρίως μέσα από τους φίλους τους και την τηλεόραση, ενώ το 89% επιθυμούσε να λαμβάνει την πληροφόρηση από το σχολείο. Τα ζητήματα που τους απασχολούν περισσότερο είναι η πρώτη σεξουαλική επαφή (52,6%), εξωτερική εμφάνιση (44,6%), φόβος εγκυμοσύνης (29,6%) και σεξουαλικώς μεταδιδόμενα νοσήματα (27,9%). Το 13% των νέων είχε σεξουαλικές επαφές και το 13% είχε μη διεισδυτικές σεξουαλικές εμπειρίες. Ενώ το 42% των νέων συνδέει την σεξουαλική επαφή με συναισθήματα αγάπης και ενθουσιασμού, το 30% την συνδέει με συναισθήματα φόβου. Ο φόβος συσχετιζόταν με την εγκυμοσύνη και την "πρώτη φορά". Η μελέτη ανέδειξε αφενός την επιθυμία των νέων για έγκυρη πληροφόρηση, αφετέρου τις εκπαιδευτικές τους ανάγκες.

Πηγές πληροφόρησης των εφήβων σε θέματα σεξουαλικής υγείας (Μελέτη για την ενημέρωση των εφήβων, ΚΕΣΑΥ, 2000)

Προγράμματα σεξουαλικής αγωγής

Το ΚΕ.Σ.Α.Υ. ευχαρίστως αποδέχτηκε προσκλήσεις και συμμετείχε σε προγράμματα σεξουαλικής αγωγής για μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με σκοπό την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των εφήβων σε θέματα που αφορούν στη σεξουαλική τους ανάπτυξη και υγεία.

Στα πλαίσια αυτά, υλοποιήθηκαν εκπαιδευτικές δράσεις με σημαντικότερες:

- «Διαπροσωπικές σχέσεις-σεξουαλική αγωγή-πρόληψη»
- Πιλοτικό επιχορηγούμενο πρόγραμμα «ΕΡΩΣ»
- «Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση εφήβων μαθητών σε θέματα σεξουαλικής ανάπτυξης και υγείας» στα 2^ο, 3^ο, 7^ο Γυμνάσια Κατερίνης
- Διεξαγωγή παράλληλου εκπαιδευτικού προγράμματος στους μαθητές Γυμνασίου του Δήμου Πανοράματος και του Δήμου Μυθονίας
- Επιμορφωτικές εισηγήσεις στα πλαίσια προγραμμάτων για την σεξουαλικότητα και την ισότητα των δύο φύλων σε συνεργασία με την διεύθυνση Β' βάθμιας Εκπαίδευσης του Ν. Πέλλας
- «Φροντίδα του σώματος» με την υποστήριξη του Ε.Ι.Ν. συμμετέχοντας στην προσπάθεια του Γραφείου Αγωγής Υγείας της Β' βάθμιας Εκπαίδευσης του Ν. Θεσσαλονίκης.

Θεματικοί άξονες

Κάθε πρόγραμμα που απευθύνεται στην μαθητική κοινότητα περιλαμβάνει συγκεκριμένη δομή και έχει σαφείς στόχους για κάθε συνάντηση που πραγματοποιεί ο ειδικά εκπαιδευμένος σχολικός ψυχολόγος. Τα θέματα που περιλαμβάνουν οι παρεμβάσεις είναι:

- Σεξουαλική ανάπτυξη:** βιολογία της αναπαραγωγής, ωρίμανση και αλλαγές κατά την εφηβεία
- Αντιούληψη:** πρόληψη ανεπιθύμητης εγκυμοσύνης και προφύλαξη από ΣΜΝ/AIDS
- Διαπροσωπικές σχέσεις:** πρόσκτηση επικοινωνιακών δεξιοτήτων και έκφραση συναισθημάτων
- Ρόλος του φύλου:** κατανόηση της διαμόρφωσης των ρόλων των φύλων μέσα από τα σύγχρονα πρότυπα
- Αυτοαντίληψη:** αποδοχή και διαμόρφωση θετικής εικόνας για το σώμα και τον εαυτό
- Στάσεις και αξίες:** διεκδικητική συμπεριφορά και ικανότητα λήψης υπεύθυνων αποφάσεων ως βάση αντιμετώπισης διλημάτων (απειλές, βία, πίεση ομάδας συνομηλίκων)

Η αξιολόγηση των προγραμμάτων έχει δείξει εξαιρετικά αποτελέσματα και έχει καταγράψει την σαφή ανάγκη έγκυρων παρεμβάσεων από ειδικά εκπαιδευμένο προσωπικό και κυρίως σχολικούς ψυχολόγους. Ωστόσο, δεδομένης της κυρίως οικονομικής αδυναμίας των υπεύθυνων φορέων να υποστηρίξουν την πραγματοποίηση ολοκληρωμένων προγραμμάτων, το γραφείο εκπαίδευσης του ΚΕ.Σ.Α.Υ. πραγματοποίησε σειρά από ενημερωτικές/διευκρινιστικές συναντήσεις, στην προσπάθεια να υποστηρίξει όσο το δυνατόν περισσότερους νέους. Οι δράσεις αυτές απευθύνονται κυρίως σε μαθητές των μικρότερων τάξεων σε Λύκεια διαφορετικών περιοχών της χώρας και στα πλαίσια είτε σύντομων εκπαιδευτικών παρεμβάσεων είτε υποστήριξης πρωτοβουλιών που έχουν αναπτύξει καθηγητές της Β'βάθμιας εκπαίδευσης.

Τέλος, τα μέλη του γραφείου εκπαίδευσης του ΚΕ.Σ.Α.Υ. έχουν επιπλέον πραγματοποιήσει:

- Εκπαιδευτικές συναντήσεις για την παροχή γνώσης από ειδικευμένους επιστήμονες, στα πλαίσια της λειτουργίας σχολών γονέων, σε συνεργασία και με άλλους φορείς προαγωγής της υγείας ή κέντρα πρόληψης (ΠΥΞΙΔΑ)
- Συναντήσεις με εκπαιδευτικούς για την προαγωγή της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας
- Ετήσιες ενημερωτικές συναντήσεις με φοιτητές του Α.Π.Θ. στα πλαίσια των δράσεων του πανεπιστημιακού συμβουλευτικού σταθμού.
- Ενημερωτικές συζητήσεις σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, για τους φοιτητές των σχολών του.
- Εισηγήσεις στα πλαίσια της ευαισθητοποίησης σε φοιτητές κολλεγίων (ANATOLIA College κοκ)

Γραφείο Έρευνας

Η μελέτη θεμάτων που αφορούν την σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία στον δυτικό πολιτισμό έχει τις ρίζες του στην αρχαιότητα όταν ο Ιπποκράτης, ο Πλάτων και ο Αριστοτέλης μελέτησαν την σεξουαλική λειτουργία, την αντισύλληψη, την άμβλωση, την νομοθεσία σχετικά με την σεξουαλική δραστηριότητα και την ηθική. Όμως, η συστηματική μελέτη των θεμάτων αυτών μέσα από επιστημονικές μεθόδους ξεκινάει στις αρχές του 20ου αιώνα και συνεχίζεται εντατικά έως σήμερα.

Η επιστημονική έρευνα αποτελεί βασικό στοιχείο για την κατανόηση των προβλημάτων σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας των ασθενών και των οικογενειών τους, για την πρόληψη καθώς και την αποτελεσματική θεραπευτική αντιμετώπισή τους. Όμως, παρά την σημαντική συμβολή των ερευνών που διεξάγονται στην διεθνή επιστημονική κοινότητα, είναι σημαντικό να παράγεται γνώση στην χώρα μας, διότι έτσι, λαμβάνονται υπόψη οι ανάγκες και τα χαρακτηριστικά των Ελλήνων καθώς και οι κοινωνικές συνθήκες μέσα στις οποίες αναπτύσσονται αυτά τα προβλήματα υγείας.

Στα πλαίσια αυτά, το ΚΕ.Σ.Α.Υ. ανέπτυξε πολυάριθμες ερευνητικές συνεργασίες με Πανεπιστημιακά Ιδρύματα και Νοσηλευτικές μονάδες. Το έργο αυτό μπορεί εύκολα να αξιολογηθεί από τις πλήρεις δημοσιεύσεις σε έγκριτα ξενόγλωσσα επιστημονικά περιοδικά (πρωτότυπες δημοσιεύσεις και ανασκοπήσεις κατόπιν προσκλήσεως) κατά την διάρκεια των πέντε χρόνων λειτουργίας του.

Δημοσιεύσεις στην Ελληνική βιβλιογραφία

1. Τομάττου Ζ, Παπαχαρίτου Σ, Νακοπούλου Ε, Χατζηγηρήστου Δ, Δερωγάτις LR. Γνωσσιολογική και πολιτισμική αξιολόγηση της κλίμακας σεξουαλικών αντιλήψεων του Derogatis Sexual Functioning Inventory στην ελληνική γλώσσα. Αρχεία Ελληνικής Ιατρικής, 2007, 24: 363-8.
2. Τομάττου Ζ, Παπαχαρίτου Σ, Κάντζου Μ, Χατζηγηρήστου Δ, Κυριατί Ε. Patient-Practitioner Orientation Scale (PPOS): Προσαρμογή στην ελληνική γλώσσα και στάθμιση μιας κλίμακας αντιλήψεων για τη σχέση ιατρού-ασθενούς. Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας 2006;17:190-7.
3. Τομάττου Ζ, Παπαχαρίτου Σ, Κάντζου Μ, Χατζηγηρήστου Δ. Κλίμακα Πεισιθίστων Ιατρού (Physician Belief Scale): Προσαρμογή στην ελληνική γλώσσα μιας κλίμακας αντιλήψεων για τη ψυχοκοινωνική διάσταση της ιατρικής φροντίδας. Ιατρική, 2006, 89, 276-82.
4. Νακοπούλου Ε, Καστράνη Θ, Κισούση Δ, Παράλιος Θ, Κοτρώτσου Ε, Παπαχαρίτου Σ. Διερεύνηση σεξουαλικών αντιλήψεων σε φοιτητές νοσηλευτικής με την εφαρμογή της κλίμακας DSFI. Νοσηλευτική, 2007, 46, 109-15

Διεθνείς δημοσιεύσεις του ΚΕ.Σ.Α.Υ.

1. Papaharitou S, Nakopoulou E, Moraitou M, Tsimtsiou Z, Konstantinidou E, Hatzichristou D. Exploring sexual attitudes of students in health professions. J Sex Med. 2008 Jun;5(6):1308-16.
2. Hatzimouratidis K, Hatzichristou D. Looking to the future for erectile dysfunction therapies. Drugs. 2008;68(2):231-50.
3. Feremidou F, Kapoteli V, Moisiadis K, Koutsogiannis I, Giakoumelos A, Hatzichristou D. Presence of a sexual problem may not affect women's satisfaction from their sexual function. J Sex Med. 2008 Mar;5(3):631-9.
4. Bekos A, Arvaniti M, Hatzimouratidis K, Moysiadis K, Tzortzis V, Hatzichristou D. The natural history of Peyronie's disease: an ultrasonography-based study. Eur Urol. 2008 Mar;53(3):644-50.
5. Papaharitou S, Nakopoulou E, Kirana P, Giaglis G, Moraitou M, Hatzichristou D. Factors associated with sexuality in later life: An exploratory study in a group of Greek married older adults. Arch Gerontol Geriatr. 2008 Mar-Apr;46(2):191-201.
6. Hatzimouratidis K, Koliakos N, Koutsogiannis I, Moisiadis K, Giakoumelos A, Hatzichristou D. Removal of a detached head of the Brooks dilator from the corpora cavernosa during penile prosthesis implantation. J Sex Med. 2007 Jul;4(4 Pt 2):1179-81.
7. Papaharitou S, Nakopoulou E, Moraitou M, Hatzimouratidis K, Hatzichristou D. Reproductive health and midwives: does occupational status differentiate their attitudes on assisted reproduction technologies from those of the general population? Hum Reprod. 2007 Jul;22(7):2033-9.
8. Hatzimouratidis K, Hatzichristou D. Testosterone and erectile function: an unresolved enigma. Eur Urol. 2007 Jul;52(1):26-8.
9. Tsimtsiou Z, Kerassidou O, Efsthathiou N, Papaharitou S, Hatzimouratidis K, Hatzichristou D. Medical students' attitudes toward patient-centred care: a longitudinal survey. Med Educ. 2007 Feb;41(2):146-53.
10. Hatzimouratidis K, Hatzichristou D. Sexual dysfunctions: classifications and definitions. J Sex Med. 2007 Jan;4(1):241-50.
11. Hatzimouratidis K, Hatzichristou D. Phosphodiesterase type 5 inhibitors: the day after. Eur Urol. 2007 Jan;51(1):75-88.
12. Tsimtsiou Z, Hatzimouratidis K, Nakopoulou E, Kirana E, Salpigdis G, Hatzichristou D. Predictors of physicians' involvement. J Sex Med. 2006 Jul;3(4):583-8.
13. Mallis D, Moisiadis K, Kirana PS, Papaharitou S, Simos C, Hatzichristou D. Moderate and severe erectile dysfunction equally affects life satisfaction. J Sex Med. 2006 May;3(3):442-9.
14. Papaharitou S, Athanasiadis I, Nakopoulou E, Kirana P, Porselli A, Iraklidou M, Hatzimouratidis K, Hatzichristou D. Erectile dysfunction and premature ejaculation are the most frequently self-reported sexual concerns: profiles of 9,536 men calling a helpline. Eur Urol. 2006 Mar;49(3):557-63.
15. Athanasiadis I, Papaharitou S, Salpigdis G, Tsimtsiou Z, Nakopoulou E, Kirana PS, Moisiadis K, Hatzichristou D. Educating physicians to treat erectile dysfunction patients: development and evaluation of a course on communication and management strategies. J Sex Med. 2006 Jan;3(1):47-55.
16. Mallis D, Moysiadis K, Nakopoulou E, Papaharitou S, Hatzimouratidis K, Hatzichristou D. Psychiatric morbidity is frequently undetected in patients with erectile dysfunction. J Urol. 2005 Nov;174(5):1913-6.
17. Papaharitou S, Nakopoulou E, Kirana P, Iraklidou M, Athanasiadis I, Hatzichristou D. Women's sexual concerns: data analysis from a help-line. J Sex Med. 2005 Sep;2(5):652-7.
18. Hatzichristou D. Phosphodiesterase 5 inhibitors and nonarteritic anterior ischemic optic neuropathy (NAION): coincidence or causality? J Sex Med. 2005 Nov;2(6):751-8.
19. Hatzichristou D, Tsimtsiou Z. Prevention and management of cardiovascular disease and erectile dysfunction: toward a common patient-centered, care model. Am J Cardiol. 2005 Dec 26;96(12B):80M-84M.
20. Hatzimouratidis K, Hatzichristou D. A comparative review of the options for treatment of erectile dysfunction: which treatment for which patient? Drugs. 2005;65(12):1621-50.
21. Hatzichristou D, Moysiadis K, Apostolidis A, Bekos A, Tzortzis V, Hatzimouratidis K, Ioannidis E. Sildenafil failures may be due to inadequate patient instructions and follow-up: a study on 100 non-responders. Eur Urol. 2005 Apr;47(4):518-22.
22. Hatzichristou D, Tzortzis V, Hatzimouratidis K, Apostolidis A, Moysiadis K, Pantelidou S. Protective role of the glans penis during coitus. Int J Impot Res. 2003 Oct;15(5):337-42.
23. Hatzichristou D, Hatzimouratidis K, Tzortzis V, Apostolidis A, Bekos A, Ioannidis E. Normal hemodynamic parameters do not always predict the presence of a rigid erection: a quantitative assessment of functional erectile impairment. Int J Impot Res. 2003 Apr;15(2):99-104.
24. Stanopoulos I, Hatzichristou D, Thyfon S, Tzortzis V, Apostolidis A, Argyropoulou P. Effects of sildenafil on cardiopulmonary responses during stress. J Urol. 2003 Apr;169(4):1417-21.
25. Hatzichristou D, Salpigdis G, Hatzimouratidis K, Apostolidis A, Tzortzis V, Bekos A, Saripoulos D. Management strategy for arterial priapism: therapeutic dilemmas. J Urol. 2002 Nov;168(5):2074-7.
26. Hatzichristou D, Hatzimouratidis K, Bekos M, Apostolidis A, Tzortzis V, Yannakoyorgos K. Diagnostic steps in the evaluation of patients with erectile dysfunction. J Urol. 2002 Aug;168(2):615-20.
27. Hatzichristou D, Apostolidis A, Tzortzis V, Hatzimouratidis K, Kouvelas D. Effects of oral phentolamine, taken before sleep, on nocturnal erectile activity: a double-blind, placebo-controlled, crossover study. Int J Impot Res. 2001 Oct;13(5):303-8.
28. Hatzichristou D. Sildenafil citrate: lessons learned from 3 years of clinical experience. Int J Impot Res. 2002 Feb;14 Suppl 1:S43-52.
29. Hatzichristou D, Hatzimouratidis K, Apostolidis A, Tzortzis V, Bekos A, Ioannidis E. Corporoplasty using tunica albuginea free grafts for penile curvature: surgical technique and long-term results. J Urol. 2002 Mar;167(3):1367-70.
30. Hatzichristou D, Apostolidis A, Tzortzis V, Hatzimouratidis K, Ioannidis E, Yannakoyorgos K. Glansectomy: an alternative surgical treatment for Buschke-Löwenstein tumors of the penis. Urology. 2001 May;57(5):966-9.
31. Goulas A, Papakonstantinou E, Karakioulakis G, Mitsou-Fidani V, Kalinderis A, Hatzichristou D. Tissue structure-specific distribution of glycosaminoglycans in the human penis. Int J Biochem Cell Biol. 2000 Sep;32(9):975-82.
32. Hatzichristou D, Apostolidis A, Tzortzis V, Ioannidis E, Yannakoyorgos K, Kalinderis A. Sildenafil versus intracavernous injection therapy: efficacy and preference in patients on intracavernous injection for more than 1 year. J Urol. 2000 Oct;164(4):1197-200.
33. Hatzichristou D, Hatzimouratidis K, Apostolidis A, Ioannidis E, Yannakoyorgos K, Kalinderis A. Hemodynamic characterization of a functional erection. Arterial and corporeal veno-occlusive function in patients with a positive intracavernosal injection test. Eur Urol. 1999;36(1):60-7

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΟ I.M.O.P.

Σκοπός

Το Ινστιτούτο Μελέτης Ουρολογικών Παθήσεων αποφασίσθηκε να συσταθεί το 2005, με πρωτοβουλία επιστημόνων-μελών ΔΕΠ του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και της Επιτροπής Ερευνών του Α.Π.Θ.

Σκοπός του ΙΜΟΠ είναι η προαγωγή της επιστημονικής έρευνας, της εκπαίδευσης επαγγελματιών υγείας και ασθενών και της ενημέρωσης / ευαισθητοποίησης των πολιτών σε θέματα που αφορούν την πρόληψη, την διάγνωση, την θεραπεία και την αποκατάσταση ουρολογικών παθήσεων.

Η οργανωτική δομή του ΙΜΟΠ, η συγκρότησή του και οι άξονες δράσεις του στηρίχθηκαν στην εμπειρία που αποκτήθηκε από την ιδιαίτερα πετυχημένη λειτουργία του Κέντρου Σεξουαλικής και Αναπαραγωγικής Υγείας. Έτσι το ΚΕΣΑΥ αποτέλεσε το μοντέλο ανάπτυξης των νέων Κέντρων που απαρτίζουν το ΙΜΟΠ. Σήμερα, τα τέσσερα αυτά Κέντρα αντανακλούν τα διαφορετικά γνωστικά αντικείμενα της Ουρολογίας.

ΚΕΝΤΡΟ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ (ΚΕ.Σ.Α.Υ.)

Το ΚΕΣΑΥ αντιλαμβάνεται την σεξουαλική υγεία ως αναπόσπαστο κομμάτι της συνολικής υγείας και θεμελιώδες δικαίωμα του κάθε ανθρώπου. Ενθαρρύνουμε την ενημέρωση των πολιτών και την κατάρτιση των επαγγελματιών υγείας

ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΕΓΚΡΑΤΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΑΘΗΣΕΩΝ ΤΟΥ ΠΥΕΛΙΚΟΥ ΕΛΑΦΟΥΣ (ΚΕΠΠΕ)

Το ΚΕΠΠΕ αναδεικνύει το μέγεθος του προβλήματος της ακράτειας ούρων και των παθήσεων του πυελικού εδάφους και ενθαρρύνει τους πάσχοντες να αναζητήσουν επιστημονικές λύσεις προσαρμοσμένες στις ατομικές τους ανάγκες.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ (ΕΚΕΠΙΥ)

Το ΕΚΕΠΙΥ σχεδιάζει και υλοποιεί έρευνες που σκοπό έχουν την βελτίωση της ποιότητας ζωής των ασθενών.

ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΠΑΘΗΣΕΩΝ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΑΤΗ (ΚΕΠΠ)

Αντιμετωπίζουμε τις παθήσεις του προστάτη μέσα από την έρευνα και την πληροφόρηση. Το ΚΕΠΠ δίνει έμφαση στην ενημέρωση των ανδρών, αλλά και των γυναικών / συντρόφων για τα συμπτώματα των παθήσεων του προστάτη, καθώς και τα σημαντικά πλεονεκτήματα της έγκαιρης αναζήτησης ιατρικής συμβουλής και θεραπείας

Ανθρώπινο δυναμικό

Το ανθρώπινο δυναμικό του I.M.O.P. αποτελείται από επιστήμονες διαφόρων ειδικοτήτων που ενισχύουν την πολυδιάστατη και πολυ-επίπεδη προσέγγιση των θεμάτων που το απασχολούν.

Εκτός του μόνιμου προσωπικού, το ΙΜΟΠ έχει ως συμβούλους του καταξιωμένους επιστήμονες διεθνούς κύρους, με μοναδική ερευνητική και κλινική εμπειρία αλλά και εκτεταμένο συγγραφικό έργο. Τέλος, στα πλαίσια υλοποίησης ερευνητικών προγραμμάτων και δράσεων, το ΙΜΟΠ συνεργάζεται με ερευνητικές μονάδες ή επαίοντες Ακαδημαϊκών και Ερευνητικών Ιδρυμάτων, Ελληνικών και Διεθνών.

Άξονες δράσης

α) Σχεδιασμός και υλοποίηση μελετών που αφορούν τις παθήσεις που σχετίζονται με το ουροποιογεννητικό σύστημα και συγκεκριμένα:

- Επιδημιολογικές μελέτες
- Κλινικές μελέτες
- Μελέτες Βασικής Έρευνας

Η ερευνητική δραστηριότητα του ΙΜΟΠ παράγει τεκμηριωμένη γνώση στην υπηρεσία των αναγκών των πολιτών και των ασθενών.

β) Προγράμματα ευαισθητοποίησης, ενημέρωσης και συμβουλευτικής υποστήριξης πολιτών και ασθενών, ώστε να κατανοήσουν τους παράγοντες κινδύνου των διαφόρων παθήσεων, τους τρόπους διάγνωσης και αντιμετώπισης των, τις προστατευτικές συμπεριφορές και κυρίως για αυτούς που πάσχουν, να μπορούν να απολαμβάνουν καλύτερη ποιότητα ζωής.

Οι δράσεις υποστήριξης περιλαμβάνουν:

- Ανοιχτή τηλεφωνική γραμμή ενημέρωσης και υποστήριξης
- Ηλεκτρονική επικοινωνία για ενημέρωση μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (email)
- Κοινωνικές εκδηλώσεις ευαισθητοποίησης
- Συνεργασίες με συλλόγους ασθενών ή άλλες ομάδες πολιτών

γ) Εκπαίδευση φοιτητών και επαγγελματιών υγείας ώστε να μπορούν να εντοπίζουν έγκαιρα τα προβλήματα αυτά, να ενημερώνουν τους ασθενείς τους και να παρέχουν υψηλής ποιότητας θεραπευτική αντιμετώπιση.

- Κλινικά φροντιστήρια και σεμινάρια προς επαγγελματίες υγείας
- Υπηρεσία τηλεφωνικής ενημέρωσης
- Έντυπο και ηλεκτρονικό υλικό ενημέρωσης
- Εκπαίδευση σε φοιτητές στα πλαίσια των ανώτερων και ανώτατων κύκλων των σπουδών τους

